

4.

Láthatár

Sok diák kezd tankönyvek nélkül a tanévet –
Pap Melinda írása

6.

Lélekjelenlét

Az iskola nem tűri a tehetséget

10.

Láthatár

Felszámolhatják a vásárhelyi katolikus gimnáziumot –
Pap Melinda írása

11.

Láthatár

Műélvezet helyett steril műveltség az iskolában –
Kiss Judit írása

14.

Láthatár

Tükörterem és halott osztály a színházgyárban –
Kerekes Edit írása

18.

Szülői szemmel

Mit várunk el? –
Albert Antal Orsolya írása

20.

Tanterem

A 21. századi képnyelv tanítása rajzórán –
Baki-Szmalter Györgyi írása

21.

Láthatár

Érdekességek az amerikai oktatási rendszerről: lehetőségek és korlátok –
Antal Erika írása

23.

Hivatalos

2.

Tanterem

Téstudatosság és a vitatott tornatankönyv –
Pap Melinda írása

8.

Tanterem

A képi kifejezés mint önálló nagyhatalom –
Murádin Lovász Noémi írása

16.

Diákszemmel

Kalandokkal teli nyár –
Kőrössi Andrea írása

5.

Iskola és kultúra

Ezerízű Patakország –
táborozás Bölcs diák módra –
Molnár Galaczi Júlia írása

12.

Fotóriport

Görkorsolyatánc-tanítás a Kolozsvári Magyar Napokon –
Bíró István képriortja

19.

Magánterület

Úgy –
Varga László Edgár írása

1.

Tanévkkezdés – És mégis megtörténhet a csoda

2017
8-9.
SZÁM

MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

2017. AUGUSZTUS–SZEPTEMBER • 8-9. SZÁM

• FOTÓ: BÍRÓ ISTVÁN

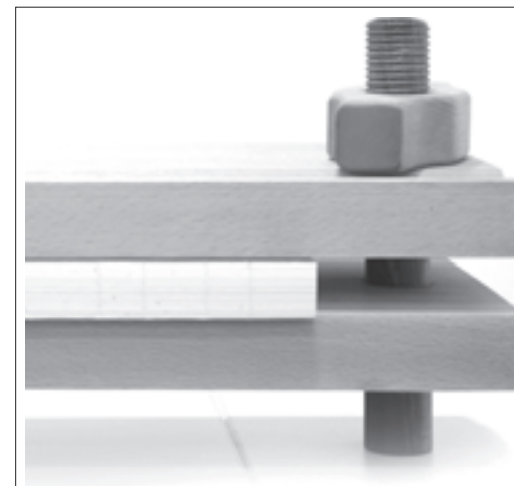
ISSN 2065-9725

- Tanárszemmel
- Diákszemmel
- Szülői szemmel
- Lélekjelenlét
- Tanterem
- Láthatár
- Óvoda
- Fotóriport
- Hivatalos
- Vakáció
- Iskola és kultúra
- Pályáz(z)atok
- Magánterület
- Térkép

**Rendelje meg online
a Magyar Közoktatást**
www.comunitas.ro/mkorendeles

**erdélyi magyar
könyvek egy térben**

I D E A
K Ö N Y V T É R

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • www.ideakonyvter.ro • facebook.com/ideakonyvter

Kedves pedagógusok, jövőbeli szerzők!

A Communitas Alapítvány által kiadott *Magyar Közoktatást* együtt szerkesztjük az olvasókkal, sok figyelemfelkeltő, gondolatébresztő írást kapunk pedagógusoktól, szülőktől egyaránt. Továbbra is helyet szeretnénk adni a lap hasábjain a pedagógusok, oktatási szakemberek, szülők és diákok konstruktív véleményének, az oktatást érintő problémák felvázolásának és természetesen a megoldáskeresésnek.

Kérjük, írjanak véleményanyagot a következő témákban:

- **Tantárgyam és diákjaim – sikerélmények és buktatók az oktatásban**
- **Az információátadástól a kreativitásra nevelésig**

Várjuk írásait az mko@communitas.ro e-mail címre.

Eredményes munkát és kitartást kívánunk: *A Magyar Közoktatás szerkesztősége*

www.comunitas.ro

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://communitas.ro/main/kozoktatas> webcímen.

 www.facebook.com/magyarkozoktatas

Megrendeléseiket a www.comunitas.ro/mkorendeles webcímen mko@communitas.ro e-mail címen vagy a 0264-44-14-01-es telefonszámon fogadjuk.

Címünk: Redakția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit • Felelős kiadó: Lakatos András
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia

Telefón: 0040-264-44-14-01
e-mail: mko@communitas.ro
Redakția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogató:

És mégis megtörténhet a csoda

Nem újdonság, hogy összevisszaság jellemzi tanévkezdéskor az oktatást, hiszen már évtizedekben mérhető, mióta van ez így, ennek megfelelően szépen csendben hozzászokhattunk, korántsem megy simán minden. Talán fölösleges lenne felsorolni, mi minden adhat okot aggodalomra, de azért belekezdhetünk: a tanárok továbbra is méltánytalanul keveset keresnek, és joggal elégedetlenek, a tankönyvhelyzet kilátástalan, a vásárhelyi katolikus iskola sorsa siralmas, az iskolatáska továbbra sem könnyebb, az oktatás korántsem gyermekközpontú, satöbbi, satöbbi. Azt is fárasztó és hiábavaló lenne felsorolni, hány félbemaradt, át- meg átszabott, újrafogalmazott, hamvába holt és kivéreztetett kezdeményezés született, amellyel az egymást követő kormányok jobbá, zökkenőmentesebbé akarták tenni az ezernyi sebből vérző hazai oktatást. Ne legyünk az összeesküvés-elméletek hívei, de halkan jegyezzük meg: ezt hirdették, aztán nem biztos, hogy valóban szándékukban állt az érdemi változtatás. Az egymásnak a stafétát átadó kormányok a problémagöngyölegeket is továbbadták utódaiknak, a gondok pedig aligha fogytak, ami megoldódni látszott vagy látszik, ahelyett újabbak ütötték-ütik fel a fejüket. Bár nyilván nem szerencsés tanévkezdéskor ennyire borúlátónak lenni, jó, ha az ember a realitás talaján marad és annak tudatában néz szembe a soron következő iskolaév kihívásaival, mi minden nem működik megfelelőképpen. Hiszen tanárnak, diáknak az adott körülményekhez, elvárásokhoz és lehetőségekhez kell igazítani a tanév közben korántsem könnyű mindennapjait. De nézzük a pohár tele felét, még akkor is, ha ez nem mindig könnyű. Egészen bizonyos, hogy a sokszor ellenkező előjelű hírek ellenére minden pedagógusban ott rejlik az elhivatottság szikrája, még ha nem is mindig látszik ez év közben. És minden egyes gyerekben – legyen szó előkészítő, kíváncsi és ártatlan hatévesről, szemtelen, lázadó, pattanásos, nagyszájú vagy hallgatag kamaszról, esetleg dekadens hajlamú, fölényes és mindig többre vágó középiskolásról – ott lapul benne rengeteg érték, amit a pedagógusnak is segítenie kell felszínre hozni. Hogy meglátják-e egymásban a szövetségest és segítő társat, az persze esetenként változó és rengeteg tényező függvénye. Egy dolog azonban bizonyos: az oktatásügyet keresztül-kasul átszövő problémák ellenére egyáltalán nem lehetetlen, hogy megtörténjen a csoda: tanár és diák szövetsége az erendő kíváncsiság és derűlátás megőrzése mentén.

Kisvölgy

Bogdán Emese: a gyerekeknek mindent megtanítanak az iskolában, csak a saját testét nem

Testtudatosság és a vitatott tornatankönyv

Testtudatosságra, testkontrollra tanítja a gyerekeket a sokak által kinevetett ötödikes testneveléstankönyv – vélekedik Bogdán Emese csíkszeredai tornatanár. A szakember szerint a kiadvány az elsportosodott tornaórákat ellensúlyozandó a testtartásra, egészséges

kezdeményezés, gyerekeknek, szülőknek, tanárnak, mindenkinek.

– Szakmai szempontból miért jó, ha tankönyvük van a diákoknak egy olyan tantárgyhoz, ahol a mozgáson, játékon van a lényeg?

gyerekeknek, hogy jobban megértsen egy mozgásformát? Nagyon jó snittek vannak ebben a könyvben: a gyerek a mozgás mellett megtanul pulzust mérni, magára figyelni, követni azt, amit vele csinálnak. Ez nagyon sok értelemben jó. Itt nem arra megy ki a játék, hogy egy könyvvel több legyen.

– Helyes testtartásra, egészséges életmódra vonatkozó tanácsokat eddig nem adtak a tornatanárok?

– Persze adtak, de a legtöbb tornatanár elhanyagolja ezt, az órák el vannak sportosodva. Ez a könyv ezt próbálja ellensúlyozni. Mert az első számú célkitűzése a testnevelésnek az egészség, ez a legfontosabb, vagyis hogy tanuljon meg a gyerek egyenesen ülni, állni, menni, hogy szép, kiegyensúlyozott legyen a mozgása. Rávezetik a gyereket arra, hogy figyelje magát, legyen testkontrollja. És akkor megváltozik a viselkedése magatartásban is, ez nagyon sokat fejleszt rajta. Rengeteg mindenre kitér a könyv, magyarázat is tartozik hozzá. Fontos kritérium, hogy a gyerekeknek íródott, nem a tanárnak. A tanár eddig is tudta, mit kell csinálni, beosztotta az anyagot az adottságoknak, anyagi feltételeknek megfelelően. Csak a gyerek nem tudta, mit csináljon. Arra nem figyelt, hogy vigyázzon az egészségére, most erre is nagy hangsúly van fektetve: edzem magam, kimegyek a napra, kimegyek az esőbe, és nem leszek beteg. Tehát a magatartásra is kitér a könyv. Ezt eddig hanyagolták a tanárok, így most, a kiadvánnyal kényelmesebb lett a helyzetük. Amit még jó néven veszek, a következő: eddig sablonosak voltak a testnevelésórák, nem figyeltek arra, hogy zenére történjen a bemelegítés, holott csak egy gombnyomásra kerül. A könyv erre is kitér. A művészetet közelebb hozza a mozgáshoz, megkérdezi a diákot: mit tudsz a baletttről? Neked az órán milyen lehetőség van arra, hogy zenére mozogj? Ez egy forradalom, hogy a tanárok átálljanak a zenére: kellemessé teszi az órát, könnyíti mindenben.

• Bogdán Emese: fontos megtanítani a gyerekeknek, hogyan kontrollálja a testét

életmódra helyezi a hangsúlyt, kultúrált viselkedésre, magatartásra nevel.

– Hatalmas vitát keltett Liviu Pop oktatási miniszter bejelentése, miszerint testnevelésből is lesz tankönyvük az ötödikeseknek. Láttá-e a három változatot és mi a véleménye róluk?

– A román tankönyvváltozatokból egyet láttam, így arról tudok beszélni, a többiből csak ábrákat láttam. A rajzok alapján mindhármát nagyon jónak tartom. Egyet el is olvastam, és úgy látom, hogy hasznos. Írtam egy egészségügyi könyvecskét – Intő szülőknek, nevelőknek –, minden hiányosságot, amit én ott felhoztam, igyekszik pótolni ez a tankönyv. Hiába élcélődnek és csúfolkodnak, hogy a tanárok a testneveléskönyvből fognak órát tartani, ez nem igaz. Igenis, ez egy nagyon jó

– Azért fontos, mert a gyerekeknek van egy kapaszkodója. Kérdezték a politikusok, hogy akkor most házi feladat is lesz. A tanár eddig is hagyott házi feladatot: minden mozgás fel van hagyva házi feladatként, hogy gyakorolja a gyerek ebben az ülő életmód vezérelte világban. És a könyv révén van egy kis nyomon követés is, hogy mit csinál a tanár. Ezt eddig a szülő nem tudta, csak azt tudta, milyen próbákból kell jegyet szereznie a gyerekeknek. A testtudatosság, a gyerekeknek a helyes testtartásra való rávezetése, a fair play gondolata, minden benne van a könyvben. És szemléltetés is van benne, hiszen a testnevelésnek az egyik hiányossága a szemléltetés hiánya. Tanulják a tanárok, hogy léteznek filmek és a bemutatáson kívül egy csomó segédanyag, amit azonban nem használ senki. Ki mutat be filmet a

– Említette, hogy a tornaórák el vannak sportosodva. Ha van egy tankönyv, a tornaórák teljesen másak lesznek, vagy a tanáron múlik, hogy mennyire használja azt?

– Nem lesznek másak. Olyan értelemben van elsportosodva a tornaóra, hogy a sportra helyezik a nagyobb hangsúlyt. A bemelegítés, a rendfenntartó gyakorlatok, az igazodás az, amit elhanyagolnak. Meg kell kérdezni a gyerekeket: mit csináltok testnevelésórán? Nem azt mondja, hogy tornászunk, futunk, bemelegítünk. Azt mondja: focizunk, kosarazunk, télen tornászunk. Megmondja őszintén, hogy konkrétan mit csinálnak. Az, amit ő csinál, nincs tudatosítva. Sem a gyakorlás, hiszen mechanikusan csinálják. Viszont ezek a gyakorlatok, a rendfenntartó gyakorlatokat leszámítva arra hivatottak, hogy legyen meg a gyerekek az egészséges, civilizált térbeli orientációja. És akkor nem történik meg az, hogy az üzletben három tini kislány megáll az ajtóban, ott vihogznak, jön a néni, elnézést kér, hogy nem így kellene, és jól kiröhögik. Mert nincsenek megtanítva, hogy egy civilizált közösségben kinek hol a helye. Hogyan viselkedek, nem nyomulok a társamra, betartom a kellő távolságot, amikor sorban állok. De ebben a liberális tanügyi rendszerben, ahol mindent szabad, ezt kommunista csökevénynek tartják. Minek kell menetelni? Milyen szégyen! A liberális tanügyi rendszerben az óra fokozatosan veszített nevelő jellegéből, sem tisztelet, sem testtartás, sem szép járás. A menetelés arra szolgál, hogy szépen tanuljon meg szép tartásban menni a gyerek. Ezek a gyakorlatok arra hivatottak, hogy a helyes tartás kialakuljon.

– A kiadványokban a különböző sportágakat is bemutatják. Arra is lehet számítani, hogy ilyen szempontból is sokszínűbb lesz a tornaóra, és nem csak focizni tanulnak meg a gyerekek?

– Arról beszéltem, hogy az órának a bevezető része el van hanyagolva, nem domborodott ennyire ki. Ezután is meglesznek a labdajátékok, mert ez benne van a programban, sőt a talajtorna is kötelező, ahogy az atlétika-számok is. Tehát a gyerek sokoldalúan fejlődik. Sportági készségekre tesz szert, viszont ezeken kívül hangsúly terelődik a testtartásra, az egészségre. Tehát nem azt mondom, hogy ezután

elhanyagoljuk a labdajátékot, viszont nemcsak az lesz.

– Említette, hogy a tankönyv pótolja mindazokat a hiányosságokat, melyeket ön az *Intő szülőknek, nevelőknek címmel* könyvében felvázolt. Melyek lennének ezek?

„A tornaórák el vannak sportosodva. Ez a könyv ezt ellensúlyozni próbálja. Mert az első számú célkitűzése a testnevelésnek az egészség, vagyis hogy tanuljon meg a gyerek egyenesen ülni, állni, menni, hogy szép, kiegyensúlyozott legyen a mozgása.”

– Ez egy egészségügyi könyv, mely a *Magyar Közoktatásban* is megjelent sorozatban. Kielemeztem benne a civilizációs ártalmakat: a helytelen ergometria otthon, a rossz divat, a deszkás cipő, ami miatt a gyerekek 60 százaléka lúdtalpas. A könyv arra hivatott, hogy a testnevelő tanároknak a figyelmét ráirányítsa a gyerekekre, annak egészségére, arra, hogy az értékelést ne egy általános séma szerint, hanem a gyerek képességei szerint végezzék. Kövér gyerek is kaphasson jó jegyet, de más mozgásfoglalkoztatást is kapjon. Lúdtalpas gyerek például ne 50 méteren fusson, mert a gyorsaság amúgy is

vele született képesség, hanem kapjon egy könnyebb mozgásfeladatot, hogy ne idegenedjen el a testneveléstől, a gyakorlástól. Legyen pozitív élménye, és a társai értsék meg. Ebben látom a forradalmat és a modernizációt. Ez a heti két tornaóra, ami van, persze nem kielégítő. Nagyon sok a kövér, a rossz tartású, ügyetlen koordinációjú gyerek. Még mindig nagyon sok, pedig rengeteg a foglalkoztatás, kinőtt a fitneszipar, táncra, balettre járhatnak, de mégis sok a problémás gyerek, és a könyv erre tér ki. Én például az iskolában bevezettem a jógát azért, hogy a gyerekek könnyebben tanulják meg a tornát. Hogy miközben gyakorolja a tornát, figyeljen a testére, legyen testtudatosság. Ez náluk nagyon könnyen kialakítható. A gyerekek az iskolában mindent megtanítanak, csak a saját testét nem. Az nem elég, amit anatómiából tanulunk, hogy itt a kezem, ott a szívem. A fizikai törvényeket és a kémiai folyamatokat meg kell tanulnia a saját testén, és akkor kialakul az önismerete és a testtudata.

– Azt lehet már tudni, hogy a testnevelés tankönyv magyar fordítása mikorra készül el?

– Nem tudom, én szívesen lefordítanám. Eljutott magyar iskolákba is, de egyelőre román nyelven. De hát a program is románul van, külön magyarul nincs testnevelésprogram.

PAP MELINDA

Mégsem vicc a testneveléstankönyv

Testnevelésből is lesz tankönyvük az ötödikeseknek az új tanévtől, jelentette be Liviu Pop oktatási miniszter, aki szerint ez nem jelenti azt, hogy a gyerekek nem fognak mozogni. „A tankönyv egy eszköz, ami a diákot, tanárt és szülőt is segíti. Mindenki csak nyerhet belőle. Nem értem, hogy mi a gond azzal, hogy van egy tankönyv. Senki nem fog ellenőrző dolgozatot írni, és házi feladatot sem adnak a testneveléstankönyvből” – érvelt a miniszter. Elmondta, azt az elképzelést is támogatja, hogy minden osztályban legyen testnevelés tankönyv. Hiába mondjuk a reklámban, hogy „tornázzon naponta 30 percet”, mert nem

nagyon tudjuk, hogyan kellene, mutatott rá. Bejelentése felháborodást váltott ki a szülők körében, akik úgy vélték, így is túl sok tankönyvet kell cipelniük az ötödikeseknek, és inkább tornatermekre kellene költeni. A minisztert kabinettársai sem vették komolyan, Mihai Tudose kormányfő egyenesen „viccnek” nevezte a bejelentést. „Jobb lenne, ha megtanítanánk a gyermekeket futni, mozogni, megfelelően fejlődni, és lehetőleg nem tankönyvből” – mondta Tudose, aki szerint a testneveléstankönyvről még az előző technokrata kormány döntött, a mostani kabinet „örökölte” a kezdeményezést.

Új törvényt dolgoz ki a kiadványok körüli áldatlan helyzetre az oktatási minisztérium

Sok diák kezd tankönyvek nélkül a tanévet

Két hónapig nem lesz tankönyvük az ötödikeseknek, de a magyar nyelvű oktatásban más évfolyamokon is hiányoznak kiadványok. A pedagógusok dolgát az is nehezíti, hogy alig egy hónappal a tanévkezdés előtt a szaktárca az eddig használt oktatási segédanyagokat is betiltotta.

Elsősorban az ötödikesek látják kárát az oktatási minisztérium új tankönyvek kiadására kidolgozott, évek óta akadozó közbeszerzési rendszerének, de a folyamatosan gondot okozó óvások miatt a magyar oktatásban más évfolyamokon is több kiadvány hiányozni fog a tanévnnyitón a diákok asztaláról. Liviu Pop oktatási miniszter augusztus 18-án jelentette be, hogy a megkésélt licit miatt tankönyvek helyett útmutatókat kapnak az ötödikesek az új tanév első két hónapjára. „Az ötödikeseket kivéve az összes tankönyv eljutott az iskolákba. Ötödik osztályban az első két hónapra van egy megoldásunk, minden diák útmutatót kap, és a kiadók óvásainak rendezését követően tanév közben vezetjük be a tankönyveket számukra” – idézte az Agerpres hírügynökség a tárcavezetőt.

Liviu Pop az előző, Cioloș-kormányt okolta az áldatlan helyzetért, mint mondta, ennek már tavaly novemberben le kellett volna zárnia az ötödikesek tankönyveinek kiadását, azonban márciusig halasztották a határidőt. A minisztériumban pedig „zavar volt”, ezért nem hozták meg a megfelelő döntéseket, tette hozzá Pop, aki szerint megkeresik a felelősöket, és meneszti őket.

Sok tankönyvre újabb licitet kellett kiírni

Kovács Irén Erzsébet kisebbségi oktatásért felelős államtitkár a sajtónak július végén úgy nyilatkozott, hogy a szaktárca több tankönyvre új licitet kellett kiírnia. Ellenben jó hírként értékelte, hogy ötödik osztályban elkészült a specifikus román tankönyv. Ennek két változatából is választhattak a pedagógusok, illetve két magyar tankönyv és a római katolikus vallás tankönyv felett

meg első körben az elbírálási kritériumoknak.

Elemiben minden évfolyamon van idegnyelv-könyv, első osztályban pedig a valláson kívül valamennyi tárgy le van fedve, tette hozzá az illetékes, aki szerint román és magyar nyelvből két-két tankönyv, matematika és környezetismeretből három lefordított kiadvány van forgalomban. Elmondta, második osztályban is két román- és egy magyarkönyv áll a diákok rendelkezésére, a harmadikosoknak azonban az első közbeszerzési kiírás után csupán idegen nyelvből tudtak taneszközt biztosítani. Bár két-két román, illetve magyar tankönyvet is megírtak azóta, kiadásukra újabb licitet kellett ki-

„A pedagógusok dolgát tovább nehezíti, hogy a miniszter augusztus 9-én bejelentette: kiadott egy rendeletet, amelynek értelmében minden oktatási segédanyag érvényét veszti.”

írni. A negyedikeseknek is készül román tankönyv, míg magyarból kettő közül is választhatnak, igaz, itt is újabb licitre volt szükség, tette hozzá az illetékes.

Az államtitkár kabinetfőnöke augusztus végén azt mondta, csak a szaktárca honlapján, a www.edu.ro-n közzétett magyar nyelvű tankönyvekről jelenthető ki biztosan, hogy tanévkezdéskor ott lesznek a diákok asztalán. Az ötödikesek új tornatankönyvéről – melyből három román változat is készült – akkor még nem lehetett tudni, hogy készül-e magyar fordítás. Az illetékes szerint erről a kiadók döntenek, a szaktárca nem szólhat bele, hogy a készítő lefordíttatja-e magyar nyelvre valamelyik kiadványát. Mivel még az előző licitekre benyújtott óvások elbírálása zajlott, és nem tudták meghirdetni az újabb tendereket, az illetékes követlenül a tanévkezdés előttre ígért biztos választ a magyar nyelvű kiadványokra vonatkozólag. Elmondta,

tankönyv hiányában a magyar diákok is a miniszter által említett útmutatók alapján tartják majd a tanórákat.

Segédanyagok sincsenek

A pedagógusok dolgát tovább nehezíti, hogy a miniszter augusztus 9-én bejelentette: kiadott egy rendeletet, amelynek értelmében minden oktatási segédanyag érvényét veszti. Azzal indokolta döntését, hogy ezeket 2002 óta nem vizsgálták felül, így erre most kerítenek sort. Kifejtette, annak ellenére, hogy 2011-ben új oktatási törvény jelent meg, a segédanyagokra vonatkozó 2002-es határozatot nem frissítették. Liviu Pop felhívást intézett a kiadók fele is, hogy egyelőre ne küldjenek segédanyagokat az iskoláknak, tanároknak. Hozzátette, legtöbb 30 napon belül kidolgozzák a segédanyagok átvizsgálására és akkreditálására vonatkozó módszertant. Arról is beszámolt, hogy az Országos Felmérő és Vizsgáztató Központ működését szabályozó kormányhatározatot is módosítják, a jövőben ez az intézmény foglalkozik majd a segédanyagok felmérésével. „Csak akkor engedélyezhetik, ha a tanár vagy tanító által javasolt segédanyagot az illető oktatási intézmény tanári tanácsa, a tanfelügyelőség és a szülői bizottság is jóváhagyja” – magyarázta a tárcavezető.

A tankönyvek terén tapasztalható áldatlan helyzetet az oktatási miniszter azal próbálta ellensúlyozni, hogy bejelentette: szeptember 12-én közvitára kerül a tankönyvtörvény tervezete. Elmondta, a szaktárca előterjeszt egy törvénytervezetet, amelynek értelmében teljes egészében a Didaktikai és Pedagógiai Könyvkiadó veszi át a tankönyvek nyomtatását. „Ezzel véget vetünk annak a fejtelenségnek, ami az elmúlt öt évben a tankönyvkiadást jellemezte” – fogalmazott a tárcavezető. Elmondta, a tervezet, melyet szeptember 12-én bozsátnak közvitára, tisztázza majd a papíralapú és digitális tankönyvek, illetve a segédanyagok helyzetét is, de Pop szerint a tantervek „átfésülésére és lerövidítésére” is szükség van.

PAP MELINDA

Ezerízü Patakország – táborozás Bölcs diák módra

Ahány ház, annyi szokás, annyi egyéni recept, annyi sajátos fűszerezés: „mindenki másképp csinálja”. A Communitas Alapítvány szervezte hetedik Bölcs diákok tábor után bátran állíthatjuk, hogy nekünk is megvan a saját, jól bevált receptünk, sajátos ízvilágunk, amitől egyedi és maradandó lesz az élmény. Alapanyagunk állandó: olyan középiskolások és vezető tanáraik, akik egy évnyi kemény munka és verseny után kiérdemelték a legbölcsőbb diákok megnevezést, valamint változatos programok, amiket sok-sok szórakozással fűszerezve tálalunk mindig új helyszínen. Most az idei táborból nyújtunk egy kis ízelítőt, kóstolgassák bátran, hátha kedvet kapnak hozzá.

Kezdjük a hozzávaló alapanyagokkal: az idei bölcs diákok kiváló táborozóknak minősültek, hiszen annak ellenére, hogy a részt vevő tíz csapat az ország különböző sarkaiból érkezett (Temesvár, Szilágysomlyó, Kolozsvár, Marosvásárhely, Nyárádszereda, Székelykeresztúr, Sepsiszentgyörgy, Gyergyószentmiklós), a táborozók hamar „összeérték”, könnyen homogén közeggé váltak, megtartva ugyanakkor egyedi jellegzetességeiket is. Különleges, kedves résztvevők gazdagították az amúgy is változatos palettát: az Örökségünk Örei vetélkedő különdíjasai, a kolozsvári Kozmutza Flóra Hallássérültek Speciális Iskolájának diákjai, akiknek barátsága felejthetetlen élmény marad mindenki számára. Ezek az állandóan mosolygós gyerekek nemcsak aktívan részt vettek minden tevékenységben a kenyérdagasztástól a métázásig és a hegymászástól a táncjázig, eszténként még arra is futotta az energiájukból, hogy társaikat a jelnyelv alapjaira taníttassák.

A résztvevők sokféleségéhez méltóan változatos volt a program is, hiszen a Bölcs diákok vetélkedő egyik alapvető célkitűzése, hogy más versenyektől eltérően nem egy adott területen kimagasló teljesítményű diákokat céloz meg, hanem azokhoz szól, akik kellőképpen nyitottak a világra, és eléggé kitartóak ahhoz, hogy ne adják fel a végcél előtt. Ennek jegyében olyan tevékenységeken vehettek részt a diákok, amelyek között biztos, hogy mindenki talált kedvérevalót. Egy kis bemelegítő bemutatkozás után kommunikációs játékokkal törőgtük a még megmaradt vékony jégréteget, és olyan sikeresen építettük a csapatot, hogy tábor végére már csak a kitűzők mutatták, hogy ki melyik csapattal érkezett eredetileg. Ilyen jól összehozott csapattal gond nélkül indulhattunk akár egy napos túrára is az ezeréves határhoz vagy az Apa-havasra, mert mindig akadt, aki a könnyebben fáradó társa zsákját cipelje, egy jó szóval bátorítsa, egy találó poénnal felvidítsa, vagy egy kedvenc dallal új energiát öntsön a kimerülés szélén állóba. A fizikai kihívások között jó volt néha megpihenni Arany János versei hallgatása közben, vagy egyik ámulatból a másikba esni a mindennapok kémiai csodálatos világában, esetleg bepillantást nyerni a hangyák lenyűgöző életébe. A mindig szem előtt tartott interdiszciplinaritásnak többértékű célja – és egyben eredménye –, hogy perspektivikus rálátást nyújt a minket körülvevő világra, tágitja a látókört, és a gyakorlat új oldaláról teszi érthetővé a sokszor érthetetlen elméletet. A hagyományörző nap jellegzetessége is az volt, hogy

• Bölcs diákok a gyimesbükki Rákóczi-várnál

Fotók • COMMUNITAS ALAPÍTVÁNY

• Kenyérdagasztás a hagyományörző napon

megtapasztalhatóvá tette azokat a tevékenységeket, amiket a diákok addig csak olvasmányélményekből, elmesélésből ismerhettek. Mindenkinél alkalma nyílt kipróbálni a búzaőrlést, kenyérdagasztást, a héjszát, kerekést, csárdást, megkóstolni az aromás gyógynövényteákat, belekóstolni a gyimesi csángók mindennapjaiba.

A résztvevők és a programok fontos összetevői voltak a tábornak, azonban az élmény sava-borsát az a különleges hely adta meg, amely mind tájszerűségében, mind kultúrájában, mind lakóiban egyedülálló és hamisíthatatlan, az a patakok mentén kialakult kis településekből álló mesészerű világ, amelynek neve Gyimesek.

MOLNÁR GALACZI JÚLIA

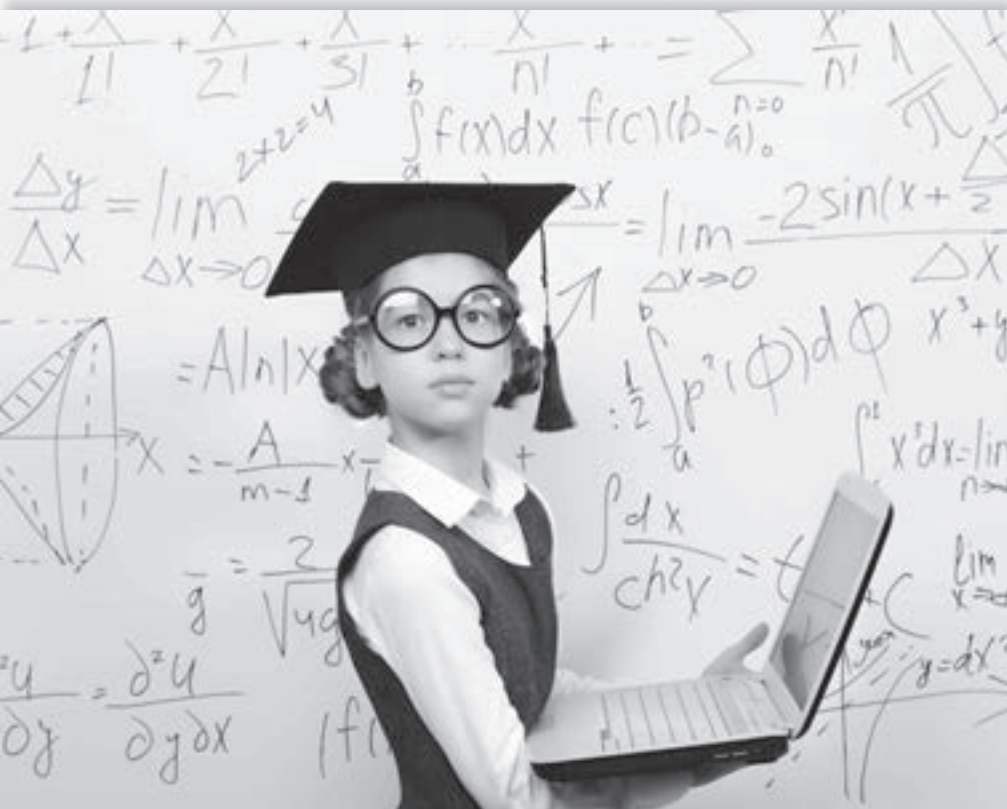
Az iskola nem tűri a tehetséget

Elidegenedett, értékvesztett világban cseperednek fel a gyermekek, akiket manapság gyakran illetnek neurotikus, hiperaktív jelzővel. A nemrégiben elhunyt, elismert magyarországi szakember, Ranschburg Jenő gyermekpszichológus, a pszichológiai tudományok kandidátusa úgy vélekedett, hogy ezek nem jelzők, hanem bélyegek, a felelősséget hárító felnőttek önfelmentő hazugságai.

A gyermek számára óriási változás az iskolakezdés. 3-6 éves korig

ha a Kati néni ma nem lesz, akkor nem megyek oviba.” Az iskolában viszont nem számít, hogy éppen ki van a katedrán, akár Kati, akár Juli néni, neki mindig ugyanúgy kell teljesítenie. Pszichológiai nézőpontból mint ha közelebb került volna egymáshoz az óvoda és az iskola: jobban lehet törekedni a gyerekek érdeklődésének felkeltésére, a játékosagra, ami nagyban befolyásolja a nebuló viszonyát az iskolához, a tanuláshoz, tágabb értelemben a kultúrához.

keket, akik nyugtalanok, hadarnak, akiknél megjelenik a tikk legtöbbször szemhéjizomrángás formájában –, hajlamosak vagyunk hiperaktívnak minősíteni, holott az agyuk is gyorsabban jár” – magyarázta Ranschburg. Rámutatott, verbális hiperaktivitás is létezik, ezek a gyerekek leginkább olyankor beszélnek, amikor nem lenne szabad. A hiperaktivitás stigma, rossz bélyeg lehet. Tönkreteheti a személyiséget, befulladás a tehetség, a gyerekek elkallódhatnak. Kell a bélyeg, mert felmentést ad. A pedagógusok, a szülők felmenthetik magukat: „Nem bírok vele, hát Istenem, beteg szegény.” Így a felelősség is kisebb. Az iskola azt tartja a feladatának, hogy tág határok között átlagos gyerekeket neveljen. Az is rossz, ha valaki átlag alatti, de az is, ha átlag feletti. Ide vág az ausztrál mondás: „Ha azt akarod, hogy szép, egyenletes pipacsmeződ legyen, a túl hosszú nyúl pipacsok virágát vágdod le!” Se a szülő, se az iskola nem tud mit kezdeni a tehetséggel. Az iskolának és a szülőnek is van egy tehetségeképe. Ez a tehetségkép torz. A szülő úgy képzei, hogy a tehetséges gyerek útja diadalmenet: imádják a pedagógusok, elájulnak tőle az osztálytársak, tapsviharban menetel a Kossuth-díjig. Az iskolának is hasonló az elképzelése. Voltak ilyen jellegű vizsgálataim. A tehetséghez társított alapvető tulajdonságok: a szorgalom, az udvariasság, az állandó készenlét. A tehetséges gyerekek java része nem ilyen. Nagyon komoly beilleszkedési zavarokkal küszködnek, az iskola ezt nem tűri. Ezt a fajta másságot az osztályközösség sem szokta jól tűrni, a tehetséges gyerekek magányos farkasokká válhatnak.

- A diákok bemagolják a tananyagot, és három nap múlva egy szóra sem emlékeznek

óvodás számára nem a szülőtől való elszakadás a döntő tényező, hanem az, hogy életükben először kerülnek egy olyan intézménybe, ahol a teljesítményük alapján ítélik meg őket – idézte a gyermekpszichológus véleményét a – Tanítóikincseim.lapunk.hu. Ugyanakkor ebben az időszakban találkoznak azzal is, hogy nem a személyhez fűződő viszony határozza meg a létezésüket. Az óvodában azt mondja a kisfiú: „Kati nénit szeretem,

„A lusta oroszán szemszögéből minden gepárd hiperaktív...”

„Hajlamosak vagyunk a gyerekeket hiperaktívnek minősíteni. A tehetség ma gyakran a hiperaktivitás álarcában jelenik meg. Van egy elhíresült mondásom, ami kifejezi, hogy miként vélekedem a dologról. A világ leggyorsabb állata a gepárd, 110 kilométer/órás sebességgel tud futni. A lusta oroszán szemszögéből minden gepárd hiperaktív. Azokat a gyere-

Kell a különóra?

A kérdésre, hogy mi lenne a megoldás arra, hogy ne kallódjanak el a tehetséges gyerekek, a szakember azt válaszolta, meg kell keresni azokat a vonásokat, azokat a tantárgyakat, amikben a gyermek kiemelkedőt nyújt. Ezeket a tantárgyakat bűn ugyanazon a szinten tanítani, mint a többit. A gepárd akkor fut 110 km/órás sebességgel, ha antilop szalad előtte. Ha nyulat üldöz, elegendő a 25 km/órás sebesség is. Az iskolai matematikaoktatás „nyuszi” a

tehetséges gyerek számára. Az adott tantárgyból külön tanítanám speciális felkészültségű tanárokkal. Nem a szülőnek kellene erről gondoskodnia, hanem az államnak. Annál is inkább, mivel a gyerek a tehetségével többet fizet vissza, mint amennyit az államtól kap. Sokan éppen azt helytelenítik, hogy a gyermekek leterheltek, iskola mellett különórákra járnak, zenét tanulnak, sportolnak, hiszen a szülők jelentős része átgondolatlanul hordja különórákra a gyereket. Nem biztos, hogy azokat a képességeket fejlesztik, amelyeket valóban érdemes. A gyermek legtöbbször azt hajtja végre, amit a szülő a fejébe vesz. Zongoraórákra jár, mert szülei ezt tartják helyesnek, holott képességei esetenként másra predesztinálnák.

„A szülő úgy képzei, hogy a tehetséges gyerek útja diadalmenet: imádják a pedagógusok, elájulnak tőle az osztálytársak, tapsviharban menetel a Kossuth-díjig. Az iskolának is hasonló az elképzelése.”

Elkallódó tehetségek

Ha egy gyerek négyéves korában folyékonyan ír és olvas, nem azt jelenti, hogy egy képességgel előbbre van, hanem azt, hogy teljesen más a vilásképe, mint a többieknek. Olyan információk birtokában van, melyeknek kortársai nincsenek. Teljesen más a személyisége. Az ilyen kiugró tehetségeknek elsőbbségük van, de ezzel az iskola nem tud mit kezdeni. Az iskola nézőpontja más. Az iskola célja, hogy egyenletes, átlagos fejlődést biztosítson. Ha elmegyek egy óvodába, a 4-6 évesek között elég sok tehetséges gyereket látok. Az általános iskola 7. osztályában viszont már nagyítóval kell keresnem őket. Óhatatlanul felmerül, hol vesztek el ezek a tehetségek? Igenis hamis ígérennyel, keretek közé szorítással el lehet fojtani a tehetséget. Ki lehet ölni a tehetséget, és neurotikus, beteg gyereket lehet produkálni,

sok évtizedes tapasztalatom ez” – mondta el a pszichológus. Sokkal több veszélytelen tehetséges gyerek van, mint ahányan végül produkcióban kibontakoznak. A gepárdkölyök nem tud 110 km/órás sebességgel futni, de attól még gepárd. Tudjuk, ha majd felnőtt, képes lesz erre a sebességre. A mi kis gepárdkölykeink nemegyszer nem gepárddá fejlődnek. Nagyon leegyszerűsítve a nevelést: gondoskodjunk arról, hogy aki macikölyöknek születik, abból egy kedves mackó váljék, aki gepárdkölyöknek, az gepárddá. Ne próbáljuk a mackókat ráuszítani az antilopokra, és az is borzasztó lenne, ha a gepárdot leültetnénk a patakaptra, hogy fogdosson halakat.

Hogyan hat a gyerekekre a teljesítménykényszer?

A teljesítménykényszerrel együtt megjelenik a rivalizálás, de ez nem egyenértékű a motivációval. Ha megkérdezem egy 3-4 évesőt, hogy „ki vagy te?”, azt válaszolja: „Én Kata vagyok, és már tudok biciklizni.” A nyolcéves ugyanerre a kérdésre azt válaszolja: „Laci vagyok, és jobban bicajozom, mint a tesóm.” Iskoláskorban kezd el a gyermek önmagát másokhoz viszonyítani. Az az érzés alakul ki benne, hogy folyton győzni kell. Teljesítményét is másokhoz viszonyítja. Nem az számít, hogy képességeihez mérten mit nyújt, hanem az, jobb-e a teljesítménye másoknál. Ezt a fajta teljesítménymotivációt nem igazán szeretem, az én iskolámban nem lenne ilyen. A diákok bemagolják a tananyagot, és három nap múlva egy szóra sem emlékeznek. Óriási a felejtés a mai gyerekeknél. Ha nem a teljesítménymotivált tanulásból indulunk ki, hanem a gyermek belső érdeklődéséből – megkockáztatva, hogy ezáltal bizonyos tantárgyakban nem jeleskedik –, amit megtanul, az évtizedeken át az övé marad. Ugyanakkor egyre több a fizikai erőszak, s egyre alacsonyabb életkorban jelentkezik. Kutatások bizonyítják, hogy az öt éves korban jelentkező durva agresszivitás erőteljesen összefügg egy későbbi, felnőttkori deviáns, antiszociális magatartással. Megdöbbentő, ahogy a gyermekek körében terjed a durvaság. Esetenként súlyos bűncselekményeket is elkövetnek, amit soha nem hittem volna. Magárahagyottságot érzek emögött, s nemegyszer *A legyek ura* című re-

gény jut eszembe. A történetben a magárahagyottság a gyerekek jelentős részéből olyan állati ösztönöket hív elő, amelyekre nem is gondoltak volna. Nemegyszer elhagyott szigetnek látom a mostani gyerekek helyét is a világban. Pszichológiai értelemben elhagyatottak. Ez óhatatlanul agresszivitást vált ki belőlük. Rendkívül fontos a közösség, a közösségformálás – s ez a felnőttekre is vonatkozik. A gyerekkö-

„Iskoláskorban kezd el a gyermek önmagát másokhoz viszonyítani. Az az érzés alakul ki benne, hogy folyton győzni kell. Teljesítményét is másokhoz viszonyítja.”

zösségek felmorzsolódtak, Isten tudja, miért. Ugyanez igaz a felnőtt közösségekre is. Sem a gyermekeknek, sem a felnőtteknek nincs kapaszkodójuk. Talán a vallás az egyetlen kapaszkodó azok számára, akik valóban hisznek. A faluközösségek is felbomlottak. Meg kell nézni a lepusztuló kultúrházakat, melyekben régen pezsgett az élet.

A pénz vezérelte világkép

Ransburg arról is beszélt, hogy a mai értékvesztett világban egyetlen érték van: a pénz. Pénzzel minden elérhető, s ez a gondolkodás erőteljesen megfertőzte a gyerekeket is. Kora gyerekkorban olyan embert választanak példaképüknek, aki könnyen, kevés munkával, „elegánsan” jutott rengeteg pénzhez. Az iskolában is könnyen válnak hangadóvá, követendő mintává az úgazdag szülők gyermekei. Az iskola ilyen szempontból tükrözi a társadalmat, amelyben élünk. Az anomáliák abból erednek, hogy sok nyomorgó család közül kiemelkednek a gyakran morálisan kétségbevonható vagyosok. A pedagógusok miért nem képesek modellé válni? Azért, mert nem kapnak extrafizetést. Kiugró keresettel könnyebben válhatnának a tanítványok példaképévé, mint teszem azt lyukas zokniban...

K. J.

A Napsugár gyermekirodalmi lap vizuális értékeiről

A képi kifejezés mint önálló nagyhatalom

Hatvan év hosszú idő, történések szerint is két emberöltő, két felnövő, teljes generáció ideje.

Tíz évvel ezelőtt a fél évszázados születésnapj ünnepén, a kolozsvári Báthory István Elméleti Líceum dísztermében szakmai fórum keretében értékelték az akkori résztvevők a Napsugár gyermekirodalmi lap nevelő, formáló, ismeretterjesztő és esztétikai szerepét.

„Zöld tisztás az elefánttemetőben”

Azóta sokszor sokfelé elhangzott már fontossága, s napjainkban egyre na-

és pozitív élményekkel, érzelmekkel gazdagodtak Margit néni kerekded, kedves figuráit látva. A virágot locsoló kislány és huncutul mosolygó, kerek arcú kisfiú, a játékok és különböző állatrajzok mind mind a meghittség, a családiasság melegét sugározzák.

Rendkívül nehéz és hálátlan feladat 60 év *Napsugár* számainak grafikai kiértékelése. Nem szándékom a nevek leltározása, a művészi értékek kategorizálása, csupán néhány érdekes jellemzőt szeretnék említeni. A lap megalkulásától kezdve állandó rajzolóval működött, de minden időben voltak bedolgozó képzőművészek, munkatársak is. Sokan itt kezdték művészeti pályafutásukat, mások már befutott alkotóként belefáradva a napi rutinfeladatokba itt, a gyermekekhez szóló rajzokban leltek egy kis frissességet, felüdülést. Kányádi Sándor mondta egyszer találóan, hogy a lap elefánttemető volt, és volt a temetőben egy zöld tisztás, ahol a képzőművészek rájöttek a gyermekrajz ízére, és kedvük szerint rajzolhattak.

Ilyen volt pl. Rus Livia is, kinek köszönhetjük Csipikét, Kukucsit, Tipe-tupát. Hiszen ma sem tudjuk másnak elképzelni Fodor Sándor hőseit, csak az általa megrajzolt figuráknak. De említhetném Cseh Gusztáv, Feszt László, Andrassy Zoltán, Árkossy István, Kádár Tibor vagy Deák Ferenc nevét, rendkívüli rajztudását. Karakterérzékük, dekoratív vagy történelmi látásuk élményszerűvé tették az olvasást is. A mindenkori gyermek így temperamentumának, érdeklődésének megfelelően rögtön kiválaszthatja a számára megfelelő, lelkéhez közel álló képi élményt, sok esetben ezáltal értékelve a kép melletti irodalmi szöveget is. Kopacz Mária és Unipán Helga grafikusok játékos liláskékekben, szürkékben teremtik meg a költői hangulatot.

Szín és vonal bűvészei, bűvészinassai

Bálint Tibor 1982 januárjában, a 25 éves *Napsugarat* ünnepelve ezt írta a *Korunkban*: Nos aki föllapozza a gyermeklap 25 évfolyamát, láthatja, hogy

• Orosz Anabella, 2017. március

a szín és a vonal bűvészeinek és bűvészinassainak egész serege fogott össze, hogy a lap homlokzatáról sugárzó fehér fényt fölbontsa, mozgásba hozza, alkalmassá tegye tündérvjátékokra, a képzelet röpítésére, vágyak és ébredő álmok beteljesítésére, múlt, jelen és jövő megelevenítésére. Mester és tanítvány talán még sosem fért meg olyan szelíd békeességben egymás mellett, mint éppen a *Napsugár* hasábjain.

A 60 éves *Napsugár* illusztrátorcsapatában most egyszerre van jelen tanárom: Tosa Szilágyi Kati, volt tanítványom, Vass József és több egyetemi kollegám, mint: Moldován Mária, Bakk Sára, Jánosi Andrea, valamint olyan példaképek és mentorok, mint Soó Zöld Margit, Unipán Helga, Forró Ágnes és Müller Kati. Mindig minden az emberről, az emberért szól ebben a világban. És minden dolog vagy tárgy annyit jelent számunkra, amennyit értünk a kontextusából.

Az illusztráció nyomtatott szöveg szemléltetését, kiegészítését szolgáló kép, rajz, fénykép vagy ábra. A mai jelentésében a 19. század közepe óta használjuk. Az egyszerű szemléltetésen túllépve új művészi élmény

• Kürti Andrea, 2015. június

gyobb súlya, szerepe van az ilyen jellegű erkölcsi, vizuális nevelésnek. Számomra páratlan élmény végiglapozni a hajdani, kevésbé napsugaras történelmi időszak *Napsugarait*. A régi idők kiadványainak képeit, borítóit nézegetve arra gondoltam, hogy nem feltétlenül a szép rajzok a szépek, hanem sokkal inkább a kifejező rajz jelenti az élményszerűséget, a magasabb fokot, az élmény valóságát, színességet, mélysége lényegesebb a gyermek számára. Thomas Mann mondta: az nem igaz, hogy a gyermek nem figyel, csak a gyermek másra figyel. S jól tudja ezt a 60 éves *Napsugár* is. Tudta ezt akkor is, amikor annak idején Asztalos István író még a kezdetek kezdetén, a *Napsugár* ébredésekor behívta Soó Zöld Margit nénit egy hétvégére rajzolni, és ő aztán ott maradt egész nyugdíjazásáig. Generációk nőttek fel

• Soó-Zöld Margit, 1967. február

hozzáadásával a szöveg megértéséhez, átéléséhez segíti az olvasót, ezért a középkori kódexek illusztrációit illuminációnak hívták. A szó eredete tehát világítást jelent. De vajon mennyire látunk és láttatunk világosan, mennyire vagyunk képesek a gyermeki lélek legmélyebb rétegeibe behatolni, a gyermek euforikus lelkesedését megérteni, vele együtt örülni vagy szorongani? Milyennek kell lenni-e egy gyermekhez szóló rajznak? Melyek azok a tényezők, melyek meghatározzák egy felnőtt rajzoló, grafikus, festő számára a gyermeklélekhez való közeledést?

Ilyenformán, ennyi belső gátlással, kérdéssel, nem tudom szabad-e nekem jelen esetben kiváló képzőművész kollegáim alkotásait, illusztrációit mérlegelnem.

Sokszor a gyermekek a legjobb kritikusok

Gyakorló művészpédagógusként csak azt tudom mondani, hogy a művészeti nevelés jobba teszi az embert, és ezt érzem a *Napsugár* oldalain, sugárzó színnek és változatos formák világában is.

Életünket szavak és képek között éljük. A szavak és képek viszonya a legősibb idők óta foglalkoztatja az emberiséget. Manapság divatos az irodalmi alkotások kapcsán is képi fordulatról beszélni, a szavak és a képek közti vetélkedés közismert téma. Az ókorban Platón mondta, hogy a látás képessége a legnagyobb adományunk. Vajon mit

lát, hogyan lát a gyermek? A válaszadás annál is nehezebb, mert napjainkban az internet, számítógép, a különféle animációk, okosabbnál okosabb telefonok világában a gyermek optikája, látása állandóan bombázva van különféle vizuális ingerek által.

Önkéntelenül is felvetődik a kérdés, hogy vajon e kitűnő lap mennyire járulhat hozzá az oktatás, a kultúrértékek átadásán túl az esztétikai neveléshez is, mely nyitottá teszi a gyermeki lelket nagy remekművek befogadására, vagy a modern képzőművészet megértésére. Mindenképpen meg kell említeni, hogy alkalmat ad a lap arra is, hogy a gyermekek saját rajzaik tömör szépségét, naiv formavilágát összemérjék a képzőművészek iskolázott látásával, rajztudásával.

Sokszor a gyerekek a legjobb kritikusok, ők az élményt keresik a rajzban, a képi kifejezésen túl az élményerőt. Fontos, hogy a kép vizuálisan hasson a gyermek szemére és szívére, ne csupán a szöveg irodalmi illusztrációja legyen. Jakobovics Miklóst idézve ne csak kullogó jóbarátja legyen az irodalmi tartalomnak, ne elbátortalanodott társ, hanem önálló nagyhatalom, öröm a szemnek, az érzékeknek, a léleknek. Ugyancsak ő mondja, hogy nem annyira a gyenge, hanem az élmény nélküli maníros rajz, a rutinrajzoló által könnyedén kidobott vázlat, a témán egykettő túllevés árt a gyermekek rácsodálkozásának és őszinte közeledésének. Csupán odavetni és rendszeresen leszállítani a havonta megrendelt rajzokat, nemcsak felelőtlenység, de beláthatatlan károkat okozhat a gyermeki lélekben, felszínes, maníros, sőt giccses mederbe terelve vizualitását.

A gyermekek a maguk módján valószínűsnek élnek meg az irodalmi szövegek tartalmát, legyen az vers, mese, monda. Azt tudják, hogy a mesék sokfélék lehetnek például: népmesék, tündérmesék, állatmesék, tanmesék, stb. Ezek a legtöbb esetben különböző stílusú és hangvételű képanyagot igényelnek, amik elkészítése hatalmas felelősséget jelent a grafikusra.

Akik vállalják a mesék illusztrálását, azok magas szinten otthon vannak nemcsak a grafikában, hanem a gyermeklélektan útvesztőjében is!

Fontos, hogy gyermekeik milyen minőségű képekkel találkoznak első éveikben. Ahogy az igényes szöveg az irodalomba, úgy a minőségi kép is

• Unipán Helga, 1975. szeptember

belépőül szolgálhat a képzőművészet világába. A gyerekkönyv-illusztráció, jelen esetben a *Napsugár* gyermeklap a gyerek képzőművészeti ízlésének alakítója. Ahogy az első mesék, az első dalok, úgy az első éveinkben látott képek is formálják a gyerek képi kultúráját. Amint azt számos kutatás bizonyította, a kisgyermekek képi absztraháló, szimbólumértelmező képessége nyitottabb, mint a felnőtteké, ekkor sajátítják el a képek olvasásának képességét. Mindez tehát kapu a képzőművészet felnőttkori befogadása, élvezete felé. Felelősek vagyunk tehát minden színért, formáért, vonalért. Ahány stílus, annyi csoda és megannyi fénysugár – ami együtt mind egy-egy ragyogó *Napsugár*. Ez a csoda, a varázslat akkor igazi, ha nem kételkedünk, nem boncolgatjuk, elemezgetjük, hanem bátran hiszünk a képzelőerőnkben. Ezt a bátorságot kívánom minden kedves rajzoló kollegának, hogy sokáig ragyoghassanak a *Napsugár* színei és világításának a nagyobbak és kisebbek lelkében egyaránt.

MURÁDIN LOVÁSZ
NOÉMI
a kolozsvári
Báthory István
Elméleti Líceum
művészpédagógusa

Visszautasította a kormányfő a cikluskezdő osztályok elindítását

Felszámolhatják a vásárhelyi katolikus gimnáziumot

Megszűnhet a marosvásárhelyi Római Katolikus Teológiai Gimnázium, miután a bíróság jogerősen is felfüggesztette a létrehozásáról szóló tanfelügyelőségi határozatot. Erre hivatkozva visszautasították a cikluskezdő osztályok elindítását.

A megszűnés küszöbére jutott a marosvásárhelyi Római Katolikus Teológiai Gimnázium miután a bíróság jogerősen is felfüggesztette azt a 2015-ben hozott tanfelügyelőségi határozatot, amely az iskolába sorolta az Unirea Főgimnázium magyar osztályait. A gimnázium helyzetéről az iskolában tanuló gyermekek szülei számoltak be augusztus 31-én. Az általuk szervezett tüntetéssorozat utolsó napján elmondták: Mihai Tudose miniszterelnök nem vette át Miguel Maury Buendía pápai nunciustól a cikluskezdő osztályokba jelentkezők névsorát. A kormányfő arra hivatkozva utasította vissza a 114 gyerek nevét tartalmazó listát, hogy az oktatási tárca tájékoztatása szerint a bíróság megsemmisítette az iskola létrehozására vonatkozó tanfelügyelőségi határozatot.

Székely Szilárd, az intézmény ideiglenes igazgatója az MTI-nek megerősítette, hogy megszűnhet az iskola. A bíróságok portálján közölt adatok szerint a marosvásárhelyi táblabíróság augusztus 2-án hozta az iskolai osztályokat átcsoportosító tanfelügyelőségi határozatot felfüggesztő ítéletét.

Hiábavaló erőfeszítések

A szülői közösség képviselői augusztus 30-án adták át a pápai nunciushoz a cikluskezdő osztályokba jelentkező gyermekek névsorát: az előkészítő osztályba 27, ötödikbe 16, a kilencedik teológia osztályba 26, a társadalomtudomány osztályba 25, természettudomány szakra pedig 19 gyereket írtak be.

A szülők bukaresti „látogatására” aztán került sor, hogy előző héten a szakárca átíratot küldött az iskolának, mely szerint engedélyezik a cikluskezdő osztályok elindítását, ha az említett határidőre megfelelő számú gyermek iratkozik be. Az íratat Miguel Maury Buendía bukaresti pápai nuncius közbenjárására született meg, ezért a mindössze öt nap alatt összeállított listát a szülők képviselői a

vatikáni nagykövetségnek adták át. A kéréshez az előző napokban, augusztus 25–31. között tartott tüntetéssorozat kiáltványát is mellékeltek, illetve az iskola ügyét támogató 3500 aláírást is csatolták.

Székely Szilárd, a gimnázium ideiglenes igazgatója úgy értékelte, az iskola helyzete továbbra sem egyértelmű, ha el is indulhatnak az előkészítő, ötödik és kilencedik osztályok, kérdéses, hogy melyik intézmény keretében működhetnek. A tanfelügyelőség szerint ugyanis visszakérülhetnek az Unirea Főgimnáziumba, mutatott rá.

A nép ügyvédjéhez fordultak a civilek

Egy nappal korábban a Civilek a katolikus iskoláért mozgalom a nép ügyvédjétől kért jogorvoslatot az iskola diákságát ért jogsértésekre. A szülői csoport beadványában a Maros megyei tanfelügyelőség 70-es számú határozatát kifogásolta – mely betiltja a ciklusindító osztályok indítását az iskolában –, és a tanintézet diákságát ért jogsértéseket rótt fel. A Csíky Csengele, a szülői közösség képviselője nevében az ombudsman marosvásárhelyi irodájában iktatott beadvány rámutat: a tanfelügyelőség határozatával megfosztotta a szülőket azon joguktól, hogy meggyőződésük szerint iskoláztatásuk előkészítő, ötödik és kilencedik osztályos gyerekeiket. Emlékeztetnek, hogy Románia alkotmánya 29. cikkelyének 6. bekezdése biztosítja a szülőknek azon jogát, hogy saját meggyőződéseiknek megfelelően iskoláztatásuk csemetéiket. A 32. cikkely 1., illetve 3. bekezdése ugyanakkor az oktatáshoz, illetve az anyanyelvi oktatáshoz jogot garantálja, de a határozat révén ezek sérültek.

Egy héttel korábban egyébként a Maros megyei törvényszék első fokon érvénytelenítette a tanfelügyelőség inkriminált határozatát, és elutasította az intézmény érveit, miszerint a pert indító iskola nem lehet érdekelt fél az ügyben.

A bírósági határozat kimondja a február 27-én hozott, 70-es számú határozat megsemmisítését, az alperes a kiközléstől számított 15 napon belül fellebbezhet a bírósági döntés ellen. Az RMDSZ felszólította a főtanfelügyelőt és az intézmény vezető tanácsának tagjait, azonnali hatállyal mondjanak le, mivel jogtalanul elvették a szülők és gyermekek iskolaválasztási jogát.

Napokig tüntettek a szülők

A katolikus gimnázium diákjainak kétségbeesett szülei egyébként augusztus 25-én tüntetéssorozatba is kezdtek, így hívta fel a figyelmet a tanintézet bizonytalan helyzetére. Augusztus 31-ig 16 és 17 óra között összegyűltek Marosvásárhely főterén, tiltakozva amiatt, hogy a hatóságok bizonytalanságban tartják őket.

Csíky Csengele, a szülők szóvivője elmondta, kiáltványt is megfogalmaztak, melyben kijelentik: elégük lett a hatóságok háritásából, halogatásából, inkompetenciájából, és polgári engedetlenségi akciókat helyeznek kilátásba. Hozzátette továbbá, megelégtették, hogy folyamatosan csak a szülők keresik a megoldási lehetőségeket, míg az érintett intézmények – a polgármesteri hivatal, a tanfelügyelőség, a minisztérium és a prefektúra – folyamatosan egymásra mutogat, és a másiktól várja a megoldást.

Mint ismeretes, a korrupcióellenes ügyészség (DNA) tavaly november elején indított eljárást Tamási Zsolt, a marosvásárhelyi Római Katolikus Gimnázium igazgatója és Ștefan Someșan volt Maros megyei főtanfelügyelő ellen, mert az ügyészek szerint ezek annak ellenére járultak hozzá az iskola működéséhez, hogy tudták nem rendelkezik a működéshez szükséges engedélyekkel. Az igazgató elleni eljárás hónapokra ellehetetlenítette a tanintézet működését, végül ideiglenes vezetőt neveztek ki az élére.

PAP MELINDA

Kukorelly: az oktatás megöli a gyermek eredendő kreativitását

Műélvezet helyett steril műveltség az iskolában

Úgy kéne kormányozni a gyerekeket, hogy otthonosan mozogjanak a kortárs művészetekben, ehelyett a mai iskolarendszer az irodalmat tudományként akarja befogadtatni a diákokkal, elavult módszerekkel dolgozik, és nem tanítja meg a fiatalokat a műélvezetre. Ilyen körülmények között a befogadás és műalkotás között „nyílik az olló” – fejtette ki Kukorelly Endre magyarországi író augusztusban a Kolozsvári Magyar napok keretében tartott beszélgetésen. A rendezvényen főként a műélvezet különféle szempontjairól, a művészetek oktatásának visszasságairól és „életvezetési tanácsokról” is szó esett.

„A gyerek nem hülye, csak kicsi”

A szerző, aki 1992 óta tanít kreatív írást Magyarországon, úgy vélekedett, az oktatás kiöli a gyerekekből az eredendő kreativitást, autenticitást, lebutított formában kapják kézhez az irodalmat, holott, amint Weöres Sándor mondotta, a gyerek nem hülye, csak kicsi. A gyerekszájnak nevezett aranyköpés általában nettó költészet, nyilván fontos a kontextus, amiben az aranymondások elhangzanak, viszont mindig benne van az az ősi kreativitás és zsenialitás, ami később, az iskolai szocializáció és nevelés eredményeképpen eltemetődik, betemetődik a gyerekekben – hívta fel a figyelmet Kukorelly.

Az író, aki sokadszorra beszélt a nagyközönségnek Kolozsváron – először 1973-ban járt a kincses városban –, a mostani rendezvénysorozatot is immár másodszorra tisztelte meg jelenlétével. Az E-MIL és Magyarország főkonzulátusa által szervezett rendezvényen az író László Noémi kérdéseire válaszolva „vesszőparipáiról” értekezett, többek közt arról, hogy bár nem tudomány, az irodalmat az iskolai oktatásban akként kezelik, nem tanítják meg a gyereket a művek élvezetére és az olvasás gyönyörére, sőt arra sem, hogy az élet dolgait is élvezze, szeresse – a nagy műalkotásoktól a barátságon át a naplementéig. Ehelyett az iskola nem az alkotások elemzésére kényszeríti őket, művelt embereket akar nevelni, és megakadályozza, hogy megtörténjen az igazi befogadás, amikor libabőrös lesz az ember háta a mű olvasásától, a tanár pedig a „tévedhetetlen pápa”, a mindentudó szerepében tetszeleg. „Az igazi műalkotást tulajdonképpen nem is megérteni kell, hanem zsigerileg érezni és élvezni. A nagy mű megrázza az embert, mint Krisztus a vargát, kirántja a mindennapokból. Én tulajdonképpen Dosztojevszkij *Bűn és bűnhődése* hatására kezdtem el írni, amikor gyerekkoromban elkezdtem olvasni a regényt, valahol a 200. oldal tájékán letettem, és elhatároztam: írással akarok foglalkozni. Nem értettem, hanem éreztem a művet” – mesélte.

Kukorelly Endre (szül. Budapest, 1951. április 26.) József Attila-díjas magyar író, költő, újságíró, kritikus. Alkotásai nagy részének tematikája önéletrajzi, sokszor mindennapi, rutinszerű élethelyzetek nevetséges és értelmetlen voltára világítva neveteti meg és gondolkodtatja el az olvasót.

Fotó • TAMÁS ATTILA

• Az oktatás visszasságairól beszélt Kukorelly Endre író

Negativitásra neveljük a gyerekeket

A nagy műalkotás, aminek az élvezetére meg kellene tanítani a gyerekeket, az ember szellemi, lelki és testi szférájára is hat, ha úgy tetszik, akár testi gyönyörnek is nevezhető, amikor az esztétikai szépség megtapasztalásának eredményeképpen libabőrös lesz az ember – vélekedett az író. Ehelyett viszont az oktatási rendszer steril műveltséget akar kicsiolni a gyerekekből, analizálásra és vizsgálódásra biztat, és nem összpontosít a mű élvezetére. „Az a társadalmi rossz beidegződés dívik, hogy a gyerek ne érezze jól magát az iskolában, hanem szenvedjen minél többet, hogy majd később jó legyen neki, aztán később is ugyanez ismétlődik, szenved és rengeteget dolgozik, hogy még később jó legyen. Ez a jó pedig nyugdíjas korában sem következik be, így az ember szépen hozzászokik ahhoz, hogy ne MOST legyen jó, hanem MAJD VALAMIKOR, és így telik el az élet. Egy jó vers, a naplemente vagy a barátság, szerelem élvezete helyett arra tanítja a gyereket az oktatás, hogy negatívan értékelje is az élet dolgait, hiszen az iskolában mindig azt nézik, mi az, amit nem tud, ahelyett, hogy mi az, amit tud” – fogalmazott Kukorelly Endre. Kitért arra is, hogy meglátása szerint maga az írás is a megértést segíti elő, az író pedig nem a tudás birtokosa és igazságok letéteményese, az alkotás folyamata során ért meg dolgokat. Horatiust idézve azt az életvezetési tanácsot is megosztotta az író, miszerint egy nap se teljen el ecsetvonás nélkül, vagyis mindenkinek azt ajánlja, vezessen naplót, egyébként meg mindenkiben ott lapul a tehetség és potenciál, amit ki kell hozni belőle. A beszélgetésen szó esett műhelytitkokról is, arról, hogy saját szövegeit nem tekinti szentnek, megjelenés után is alakít, változtat rajtuk, hogy az írásban létezik a „szép hiba” fogalma, és hogy miként szokott címet adni írásainak. Kérdésre válaszolva az író azt mondta: mindig szívesen látogat Kolozsvárra, „ha meghívnak, négykézláb is jövök”.

KISS JUDIT

Görkorcsolya a Kolozsvári M

A gyerekek számára is a bőség zavarát nyújtotta az augusztus 14. és 20. között szervezett Kolozsvári Magyar Napok. A játékos kikapcsolódástól a kulturális, ismeretterjesztő programokig, kiállításokig rengeteg rendezvény várta a kicsiket is. A Kolozsvári

atánc-tanítás Magyar Napokon

Állami Magyar Színház sátrában a színészekkel találkozhattak az érdeklődők, a teátrum épülete előtti téren pedig a gyerek-szereplőket is felvonultató *Légy jó mindhalálig* című előadás görkorcsolyatáncait tanulhatták meg a vállalkozó kedvűek.

FOTÓK: BIRÓ ISTVÁN

Séta a Kolozsvári Állami Magyar Színház kulisszái mögött

Tükörterem és halott osztály a színházgyárban

Négyszáznál is több ember kell ahhoz, hogy a kolozsvári magyar színház és opera működjön. Hatalmas diszletraktárak kint a városban is. Asztalos, öltöztető, ruhatáros, szabó, cipész. Mind kell ahhoz, hogy estéről estére megkaphassuk a színpadi történetünket. Tiszta színházgyár, ahogy Laczkó Vass Róbert kolozsvári színművész nevezi. Vele jártunk a kulisszák mögött.

Laczkó Robi-san

A Kolozsvári Magyar Napokon (KMN) ugyan nem éppen a kezdetektől, de már több éve ötletes programokkal vesz részt a Kolozsvár Állami Magyar Színház. Társasozhatunk a színészekkel, megvásárolhatjuk egy-egy saját tárgyukat, ruhadarabjukat, vetélkedőket szerveznek a színházsátorban, és a minivadajukon túl a kulisszák mögé is látogatásokat szerveznek. Kulisszalátogatásokat kéresre egyébként az évad – és tanév – idején is szervez a színház, ilyen sokszor igényeltek például a *Légy jó mindhalálig* előadásra más városokból érkező diákcsoportok számára az előző évadban. A csoportokat színművészek vezetik: az idei KMN idején volt például jellegzetesen Varga Csillá-s és utánozhatatlan Laczkó Robi-s – meggyőződésem, hogy ilyenképpen minden egyes látogatás merőben más. Mi az idén éppen a Laczkó Robi-s változatot próbáltuk ki.

Évadszünet van, így hát a szokásosnál gyérebb a forgalom a színházban. A színpad előkészítve a magyar napos minivad másnapi előadásához, a *Légy jó mindhalálig* osztálytermének díszleteit vehetjük szemügyre egészen közről. Akár meg is érinthetnénk, s titokban egyesek talán meg is tették, de egyébként gyorsan megtanultuk a színházgyár egyik igen fontos szabályát: ki mit hova nem tett, oda nem nyúl. Itt igazán érvényes a kamaszok leggyakoribb védőbeszéde a szobájuk rendetlenségét illető szülői dorgálásra: ha külső szemlélő elképesztő rendetlenségnek is látja a díszletraktárban egymás hegyén-hátán kupacokban álló székeket, lámpákat, ágyat, asztalokat vagy a színpadi takarásban „találomra” szétszórta tárgyakat, ez csupán látszat, ugyanis azt valaki pontosan oda tette, mert pontosan ott lesz rá szüksége. Megtudhattuk, mi az a tréger, mi a zsinórpadlás, és hogy a színház

Fotók • BIRÓ ISTVÁN

• Díszletek és jelmezek labirintusában bolyonghattak a kíváncsi nézők

költőinek és romantikusnak vélt világában mennyire fontos a logisztika, a technika és az egymásra való odafigyelés. Előfordult, hogy egy balesetet úgy előzött meg a díszletmunkás, hogy pusztá kézzel állította le a mozgó díszletelemet, aminek eredményeként égési sebek keletkeztek a tenyerén. És máris itt vagyunk egy újabb szabálynál: a színházban mindig elsősorban a másikra kell vigyázni. „Desdemona nem fogyókellék” – jött a Laczkó Robi-s nyomatékosítás.

Bányászok és operaénekesek egy kalap alatt

Mire a színpadon és a mögötte folytatásban levő kishínpadon áthaladva valahol egyszer csak az egyik díszletraktárba érünk, már szinte eltévedtünk, egymagunkban vissza se találunk a nézőtérre. A díszletraktárban Obi-szag van, ahogyan népes csoportunk 4-5 fős gyerektársasága megállapítja. Itt egyszerre 8-15 előadás díszletei tárolha-

tók, a könnyebb szállíthatóság és mozgathatóság kedvéért általában könnyű anyagokból készülnek. Többemeletes tömbházní csarnokot képzeljünk el, a földön és a magasban előadásonként sorakoznak a díszletcsoportok, akár csak a pincében levő másik raktárban, oda már semmi, de semmi be nem fér (mi is csak igen-igen szűkösön), és még a gyerekek is csodálkoznak azon, hogyan lehet ott bármit megtalálni...?! Ám Laczkó Vass Róbert megnyugtat: a díszleteseknek listáik vannak, feljegyzéseik mindenről. Még a pincefolyosókon is lerakat van, valahol hordót is látunk, kétoldalt fából eszékabált kopottas szekrények, mint kiderült, utazóládák, kiszállásokon abba pakolják a ruhát, kelléket, díszletet, de ma már modernbiket használnak, ott sorakoznak azok is, szép feketék, fényes ezüstsínű szegélyekkel és zárrakkal, a híres divatbemutatókon láthatunk hasonlókat, bár valamiért nekem elsőre a bűvészek emberszétszelős „varázslatához” hasz-

nált szekrény jut inkább eszembe... Az egyik alacsony mennyezetű ruhatárba már csak a csoport eleje fér be, olyan kevés a szabadon maradt terület, és annyira szűk helyen kellene bemenni és kijönni egyszerre, idegenvezetőnk hangját is elnyelik a kabátok, szőrmék és kalapok mielőtt az előszobában a fülünkig jutna. „A jelmeztervezés sok idegbajjal jár” – mondja Laczkó Róbert, a színészek sokáig jelmezben próbálnak, az is előfordul, hogy csak főpróbára érkeznek meg a jelmezek, és kiderül, hogy nincs a ruhán zseb, pedig heteken át zsebbel próbáltak...

Kiderült, hogy a színház poros műfaj, hiszen nem lehet naponta portalánítani. Ezt egykoron porpénzzel is kompenzálták, az operaénekesek a bányászokkal egyazon munkabesorolásba estek. Azért mosoda is van ám az alagsorban, így ünnepelt sztárjainknak nem kell portól tüsszögteszt selymekben-bársonyokban színpadra lépniük. Az aktuális előadások díszletei pormentesen kerülnek színpadra, hiszen a többezer wattos reflektorok fénye minden görbeséget illúziórombolóan megmutat még akkor is, ha akadnak köztük az 1960–70-es évekből származó „antik” darabok. Egyébként a sétatéri a Kárpát-medence egyik legjobban felszerelt színháza, mondja látogatásvezetőnk. Az öltözők sokkalta szerényebbek, egyetlen nagyobb szobában készülnek sztárjaink, az már egyenesen státusszimbólum, ha valakinek saját öltözőasztala van kulcsra zárható fiókkal. Sorra megtudjuk, melyik tükör előtt készül Bogdán Zsolt, Dimény Áron, Marosán Csaba, hol ült *annak* idején Senkálzsky Endre. Ezen az átlagos tanteremnél kisebb szobán osztozik egyszerre a *Légy jó mindhalálig* 20 fiúszereplője és 15 színész... A legfelső emeleten aprócska szoba, benne zongora, itt gyakorolni, bemelegíteni lehet. A falon csipetnyi történelem: keretben üveglap mögött a Verdi halálának 60. évfordulója alkalmából Kolozsváron először bemutatott Falstaff vígopera plakátja 1961 novemberéből. Vezényel Rónai Antal, rendező Szinberger Sándor, a szereplők sorában olvashatjuk többek közt Sass László, Vida Viktor, Trenka Éva nevét.

Filmgyár halálos balesettel

A nagyszínpad mögötti díszletraktárból méretes felvonóval csodálatos módon egyenesen az új épületben levő stúdiószínpadhoz jutunk. Egyetlen

• Laczkó Vass Róbert a színházi kulisszatitkokba avatta be a közönséget

fekete falú kockatérben ülnek itt a nézők, és zajlik az előadás, amelyet nem kevesebb, mint 220 világítótest szolgál ki, köztük olyan intelligens lámpákat is találunk, mint a szupersztár zenekarok több tízezres koncertjein – forognak, fejreállnak ha kell. Az öltöző viszont kisebbre sikerült, mint a mosdó, és a díszleteket is az előtérben látjuk vesztelni. Évad közben nem ritka, hogy egyszerre 4-5 próba is zajlik a színházban, hiszen alig van az évnek olyan napja, amikor ne lenne színház- vagy opera-előadás. Most csak épp itt, az új stúdiószínpadon próbálnak az esti *Kalucsnihoz*, a darabban színésznőt alakító Albert Csilla hétköznapi ruhában a folyosón belépésre vár, a játéktérből mintha az orvosnő feleség, Kézdi Imola hangját hallanám, éppen elégedetlennek tűnik azzal, ahogyan egy szövegrészletét mondja.

Ott távozunk, ahol a nézők szoktak, a lépcsősoron végighaladva az üvegfallon át a Szamosra és a Fellegvárra látni. A keskeny udvarról visszatekintünk az új épületre, a 20. század elején ezen a területen működött a hollywoodival egyidős régi kolozsvári filmgyár – erre sokan felkapják ám a fejüket. Itt követte el első filmjeit a később Michael Curtiz néven híressé vált Kertész Mihály, Sir Alex Korda, de itt forgatták Jászai Mari egyetlen fennmaradt filmjét is, *A toloncot*. Egy tragikus történettel ismerkedünk meg, a 30-as évek elején zajlott filmforgatáson az egyik jelenetben az úszni nem tudó színész a forgatókönyv és rendezői utasítások dacára az

ellenkező oldalon ugrott ki a Szamoson tovaúszó csónakból, és meghalt. Az ügyben perbe fogták a filmgyárat létrehozó Janovics Jenőt, de később felmentették. A történetet azóta sokféle műfajban megírták, találkozhatunk vele olvasmányaink során.

Az udvarról még benézünk a keléktárba, a hosszúkas alagsori szoba falain és közepén szekrényekben gyertyatartók, hamutálcák, kalapács, csengettyű, madárkalitka. A sarokban mosogatókagyló, kis tűzhely. Ki gondolná, hogy itt főznek a különféle jelenetek számára? Laczkó Róbert elmondja, ettek már színpadi előadásban helyben sült miccset is. Akadt rendező, aki ragaszkodott hozzá, hogy színes víz helyett valódi sört igyanak a szereplők, csakis alkoholmentesen.

Az emeleti előcsarnokban zárjuk a sétát, Laczkó Róbert bemutatja főiskolás éveinek „laktanyáját”. Akkoriban a kolozsvári színművészeti kar nem rendelkezett a mai terekkel, helyiségekkel, így a „színészbajtárok” szinte a színházban laktak. Így vált tükörteremmé az előcsarnok Szamos felőli vége, ahol régebben egy elhúzható függöny mögött tekintélyes méretű tükör rejtőzött, és így keresztelték az előcsarnok másik végét „halott osztályra”, hogy pontosan miért is, ezt tessék kinyomozni személyesen a legközelebbi kulisszalátogatáson...

KEREKES EDIT

Életre szóló élményekkel gazdagodtak a csíkszentgyörgyi iskolások a testvérváros Újpesten tett látogatás során

Kalandokkal teli nyár

Hihetetlen élményekkel teli, páratlan kalandban volt részük a nyár folyamán a Hargita megyei Csíkszentgyörgy községhez tartozó három általános iskola diákjainak, akik a székelyföldi település és Újpest önkormányzata között egy

Csíkszerdától mintegy 20 kilométerre található község önkormányzata egy éve vált hivatalosan testvértelépüléssé: az ezt hitelesítő megállapodást 2016 júliusában írták alá az előljárók. Az újpesti és a csíkszentgyörgyi isko-

Türelmetlenül várták az indulás napját

A csíkszentgyörgyi gyermekek számára már az utazás előtti időszak is izgalommal teli volt: Kovács Nándor Hunor, a csíkbánkfalvi általános iskola most nyolcadik osztályt kezdő diákja a Magyar Köznevelésnek úgy fogalmazott: „mint minden történetnek, utazásnak vagy kalandnak, az enyémnek is volt egy izgalmas, várakozással teli, előzetes időszaka”. Mint kifejtette: azon a napon, amikor diáktársaival megtudták, hogy Magyarországra fognak utazni a nyáron, nagyon izgatottak lettek. Szinte mindennap az iskolai szünetek azzal teltek, hogy átbeszélték az előttük álló utazást: sokan azt várták legjobban, hogy a Velencei-tóban fürödhessenek, illetve az is szóba került, hogy noha egy másik országba utaznak, a helyi nyelv ismeretével nem lesz probléma. Nándor azt is felidézte, hogy az indulás napján mindenki egy kicsit feszült volt, hiszen sokan soha nem utaztak még ilyen messzire otthonuktól, ugyanakkor kíváncsiak is voltak az előttük álló élményekre. A Velencei-tóban az érkezés utáni nap fürödtek először, „talán már ezt a napot várta mindenki a legjobban”, a következő nap pedig a házigazda Újpest „mesés” városát, nevezetességeit látogatták meg, ennek során pedig moziba is elmentek a helyi diákokkal. A magyarországi kiránduláson Pákozdra is ellátogattak, ahol az 1848–49-es forradalom és szabadságharc témakörében történelmi előadás és interaktív programon vettek részt, Székesfehérváron pedig ellátogattak a Szent István-székesegyházba, a Bory-várba, illetve a város főterén is sétáltak. „A nap fénypontja számomra az volt, hogy meglátogathattuk az Árpád-kori, Szent István királyunk által építtetett, már romokban heverő Nagyboldogasszony-bazilikát. Nem mehettünk közel hozzá ugyan, de a szemnek bőven elég volt a látvány és a tudat, hogy egész történelmünket

Fotók • KOVÁCS NÁNDOR HUNOR

• Az újpesti gyermekek Csíkszentgyörgyre látogattak

éve létrejött testvérkapcsolat révén tölthettek egy hetet Magyarországon. A községközpontban működő Gál Sándor Általános Iskolából, a bánkfalvi Márton Ferenc Általános Iskolából és a csíkmenasági Xantus Keresztes Általános Iskolából összesen negyvenöt 5–8-as diák, illetve az őket kísérő öt pedagógus vett részt a június 28-tól július 4-éig tartó kiránduláson, amelyen a házigazda Újpest mellett Budapest, Pákozd és Székesfehérvár látványosságait is megismerték, hajóztak a Dunán, és a Velencei-tóban is többször volt alkalmuk megmártózni, ugyanis a közelben szállásolták el őket. Budapest IV. kerületének és a

lák ugyanakkor idén tavasszal fűzték szorosabbra, illetve emelték gyakorlati szintre a kapcsolatot: március 15-én a székelyföldi tanintézetek játékokat és tanszereket tartalmazó ajándécsomagokat kaptak, amikor vendégül látták az újpesti önkormányzati képviselőkől és pedagógusokból álló csoportot. Június végén a csíki gyermekek kirándulása következett, az újpesti tanulók pedig egy héttel később viszonyozták a látogatást, majd a csíkszentgyörgyi pedagógusok újabb látogatást tettek – ezúttal a gyermekek nélkül – Magyarország fővárosába, ahol többek között a testvértelépülés városnapjain is részt vettek.

• A csíkszentgyörgyi gyermekek számára nagy élményt jelentett a magyarországi kiruccanás

összefoglalja, kezdve az uráli őshazánktól és Szent István koronázásától egészen napjainkig. Csodálatos, érzelmekkel teli és megható volt. Ez az egyik a sok emlék közül, amelyet bármikor szívesen előveszek, amelyre az egyik legszívélyesebben gondolok vissza Magyarországgal kapcsolatosan” – fogalmazott Nándor. A kirándulás Budapesten végződött, ahol a Tarzan kalandparkban ismét kisgyerekeknek érezhették magukat, majd a dunai hajózás következett, amelynek során megcsodálhatták a főváros budai és pesti oldalát, a hidakat, a kikötőket és az Országházat, amelyet a vízi utazás után belülről is megtekintettek. „Régebb már jártam az Országházban, de még mindig ugyanaz a csodálat kerítette a hatalmába az impozáns épület láttán. Felemelő volt a Szent Koronát újból látni, ezek sok más élményhez hasonlóan nehezen szavakba önthetők” – emlékezett vissza a csíkszentgyörgyi tanuló. Nándor úgy fogalmazott: a magyarországi kirándulás életre szóló élményt nyújtott nemcsak neki, hanem diáktársainak is, illetve arra s ráeszmél, hogy az utazás milyen sok pluszt ad az embernek.

Gazdag programmal készültek a csíkszentgyörgyiek

Az újpesti gyermekek nemsokkal ezután, július 15-én látogattak el Csíkszentgyörgyre: a csoportban 28 gyermek volt, akik szinte mindannyian különböző iskolából érkeztek. A magyarországi iskolások egyrészt körbejárták a környéket, a községhez tartozó falvakat és a dombtetőket, majd a csíksomlyói kegytemplomba is ellátogattak, a programból ugyanakkor nem

hiányozhatott a gyimesbükki ezeréves határ és a Rákóczi-vár megtekintése sem. A házigazdák Szejkefürdőre, Orbán Balázs síremlékéhez, valamint Farkaslakára, Tamási Áron síremlékéhez is elvitték az újpesti diákokat, akik ezután a parajdi sóbányával és a sószurdokkal is megismerkedhettek. A következő napot a játéknak szentelték: a csíkszentgyörgyi diákokkal közösen métáztak, majd kvízverseny következett, sötétedés után pedig a helyi pedagógusok által a szálláshely – a pottyondi erdei iskola – udvarán elrejtett papírmédvéket kellett megtalálniuk a csapatoknak. A székelyföldi látogatás következő napjai sem teltek távolról sem eseménytelenül: a vendégek megtekintették a csíkszeredai Mikó-várat, ellátogattak Madéfalvára, a Gyilkos-tóhoz és a Békás-szoroshoz, valamint Tusnádfürdőre, az utolsó Csíkszentgyörgyön töltött este pedig óriási tábortűzet raktak, és gitáros kíséret mellett éjszakába nyúlóan énekeltek. Az újpesti önkormányzat honlapján megjelent, az egyik újpesti diák által írt beszámoló tanúsága szerint a magyarországi vendégek is hasonlóan életreszóló élményekkel gazdagodtak, és új barátokra tettek szert. Az újpesti pedagógusok ugyanakkor elsősorban a gyönyörű és varázslatos székelyföldi tájakat emelték ki, illetve az erdélyi vendégszeretetet is külön kitértek.

„Egy közösség vagyunk, összetartozunk”

A két település iskolái közötti kapcsolat kialakítása egyébként a Csíkszentgyörgy és Újpest közötti testvércapcsolat megszületésekor az egyik prioritás volt. A szerződés tavaly nyári,

Csíkszentgyörgyön sorra került aláírásakor Wintermantel Zsolt, Újpest polgármestere úgy fogalmazott: a megállapodásnak elsősorban kulturá-

• Kovács Nándor Hunor, a csíkbánkfalvi általános iskola nyolcadik osztályos diákja

lis és turisztikai hozzádoka lesz, ugyanakkor azt is hangsúlyozta, szeretnék ha a város iskolásai minél többször Székelyföldre utaznának. „Fontosnak tartjuk, hogy iskolásaink megismerjék a történelmi Magyarországot, a székelyföldi embereket, és érezzék, hogy egy közösség vagyunk, összetartozunk” – fogalmazott Wintermantel. Az önkormányzati illetékesek azóta többször is ellátogattak a testvércapcsolásra, tavaly a csíkszentgyörgyi küldöttség ugyancsak részt vett az újpesti városnapokon.

KÖRÖSSY ANDREA

Mit várunk el?

Most még nyár van. Napsütés. Gondtalan lubickolás vízben és szabadságban. De számításaim szerint mire ez a szöveg nyomdába kerül, újra iskolaidő lesz, megmérettetések és minősítések, ellenőrzések és számonkérések évszakába lépünk. Újra megkezdődik az iskola. Tanítás, tanulás, felelés, röpdolgozat, félévi... satöbbi.

Péter is iskolába megy. Negyedikes nagyfiú már. Várja a sulit, hogy újra a barátaival rúghassa a labdát az udvaron. És várja a projekteket is mindenféle órán: senki sem olyan jó „projektcsinálásban”, mint ő. Gyurmából épít, fűr, farag, fogaskerekeket pászít, szerkezeteket rak össze és szed szét boszorkányos ügyességgel. A többiek, s főleg a tanító néni csak ámul: honnan tudja, de nem is tudja, szinte érzi, melyik rész hova talál, mit kell megtámasztani és mit kell odabiggyeszteni, hogy olyan jellegzetesen péteres csodaprojekt születessen, amelyet csak ő tud kitalálni.

És Péter csak nagyon vár valamit. A külön beszélgetéseket a tanító néivel. Amikor együtt olvassák újra a magyarleckét, vagy a román verset. Vagy amikor órák után ottmarad az osztályban, és a tanci csak vele ismétli a szorzótáblát. Hogy tud örülni, hogy Péternek csak egészen picit kell segíteni, már igazából egyedül is tudja...

Péter valószínűleg diszlexiás és diszkalkuliás. Azért valószínűleg, mert a szülőknak könnyebb így elfogadni a helyzetet, mintsem ha papír lenne róla. Az sem garancia, hogy ha megvolna a diagnózis, valahol máshol, mások többre jutottak volna vele, mint a saját tanító nénije, aki nem adta fel. A gyerek saját ritmusát követve, ráhangolva az anyagot, mégiscsak megtanította írni, olvasni, számolni. Az alapok megvan-nak. És ez jó.

Péternek jövő júniusban felvételiznie kell majd ötödikbe. A bejutásának számít az elmúlt négy év átlaga és persze még egyebek – de semmi abból, amiből ő igazán ász. A kézügyesség, a fantázia, a kitartás, a türelem nem felvételi tantárgy. Persze valamilyen osztályba csak be fog jutni, hiszen a tíz osztály mindenki számára kötelező. De hogy a következő évek mennyire fogják kihozni Péterből a legjobbat? Hát nem tudni...

Marika is iskolába megy ősztől, immár kilencedikbe. Igazából ő is csak azért van még a rendszerben, mert a tíz osztály elvégzése alapkövetelmény nálunkfelé. Egyébként már rég abbahagyta volna. Az elmúlt négy évben a képzőművészeti osztály, ahova csak azért került be, mert nem volt elég „okos” az intenzív némethez, kész áldás volt neki, hiszen végre kimászhatott a „butuska kislány” skatulyából, és pillangóként megmutathatta, hogy nemcsak a tárgyas ragozásban vagy

„Hétköznapi történetek ezek, hétköznapi emberekről, akik hiába értékesek, a rendszer mégsem kíváncsi rájuk. Nem felelnek meg az elvárásoknak. Az elvárásoknak, amelyek egyedüli mérceként döntenek.”

verselemzésben, függvényábrázolásban csilloghat valaki, de rajzolhat, festhet, szobrászkodhat is, és ez is fontos és értékes.

Marika városában kilencediktől nincs képzőművészeti osztály, a szüleinek nincs pénze más városba járni. Ha lenne, akkor sem indult volna nagyon sok eséllyel, hiszen a felvételi jegy nagyobb részét az elméleti tantárgyak adják, igazából itt sem a tehetség, hanem a standard bíflázás a mérvadó. Szóval Marika szakiskolában folytatja még két évig, aztán ki tudja? Ha szerencséje van, kiviszi őt is takarítani az unokatestvérei Angliába.

Anna magyartanár. Kislánykora óta tanítani akart, élvezte, hogy segíthet másoknak jobban megérteni a világot. Ért a fiatalok nyelvén, az a fajta pedagógus, aki szárnyakat ad a leggyengébb diáknak is, mert nemcsak számonkérni, de dicsérni, bátorítani is tud. Átlagon felüli türelmével, dinamikus stílusával, szenvedélyes előadásával percek azalatt a sulis kedvence lett, miatta még a kockafej reálosok is szívesen járnak irodalomórára. Anna azt

hitte, elég, ha jól végzi munkáját, lelkiismeretesen készül, odafigyel a rábízott gyerekekre, ha rendszeresen követi a szakirodalmat, nagy kunszt nem lehet a címzetes tanári állás, a várva várt biztosság, a normális megélhetéshez közelítő fizetés. De bizony elhasalt a versenyvizsgán. Maga sem értette, vajon hol rontotta el a felkészülést, hogyan lehet, hogy munkája valós eredménye, a gyerekek tudása, fejlődése nem vág egybe a vizsgaeredménnyel – amely viszont azt állítja, ő buta, felkészületlen, nem megfelelő tanár.

Hétköznapi történetek ezek hétköznapi emberekről, akik hiába értékesek, a rendszer mégsem kíváncsi rájuk.

Nem felelnek meg az elvárásoknak.

Az elvárásoknak, amelyek egyedüli mérceként döntenek, sorolnak be, küldenek mennybe vagy pokolra az oktatási rendszerben.

Hogy ezek az elvárások mennyire relevánsak az egyes gyerekek, felnőttek, emberek életének alakulásában, az már senkit nem érdekel. Senkit legalábbis azok közül, akik kitalálják, és betartatják őket.

Hogy mekkora potenciál vesz el ezáltal, s mekkora egy-egy közösség vesztesége amiatt, hogy ezek az emberek nem kapnak esélyt a megmutatkozásra, s csupán a vizsgákon mért teljesítményük számít? Valószínűleg hatalmas.

Hogy mennyire tragikus az, hogy az elvárások átalakításával, rugalmassággal, kreatívabb, valós helyzetekből kiinduló felmérésekkel milyen sok elkallódó emberi sors lenne menthető, sikeres, felívelő? Nagyon!

Elvárnám hát, hogy egyszer már az elvárások is számonkérhetők legyenek. Vizsgálzzanak a józan ész és relevancia szempontjából. Hogy mi is az az érték, amit mérnek, s miért pont ezek azok, amelyek értéket jelentenek.

Elvárnám, hogy egyszer végre szeptember közeledtével jobbra is várhasunk. Hogy gyerekeink és oktatóik a megmérettetésben a lehetőséget láthassák önmaguk megmutatására.

Elvárnám.

Várhatom.

ALBERT ANTAL
ORSOLYA

Úgy

Tudták, hogy számos nyugat-európai országban már hosszú évek óta használnak tankönyvet a testnevelésórán? És azt tudták, hogy Nyugat-Európában milyen cefetül sok autópálya van?

Annak idején nekünk se testneveléstankönyvünk, se autópályánk nem volt. Ami azt illeti nekünk testnevelésóránk sem volt – nekünk tornaóránk volt. (Első fejezet: A téma meghatározása) Elég hátrányos helyzetű diákok lehettünk, mert nekünk testnevelés-, (torna)tanárunk sem volt. Nekünk

magát a bordásfalon, ne mondjam, hogy mi következett. És ha valaki rossz időt futott százon... refr. 2x.

Rácgica hathatós munkásságának köszönhetően tehát tankönyv nélkül is megtanultunk tornasorba állni. Abban az időben, ha engem valaki felvert mély, kamaszosan fülledt álmomból, egymagam is tornasorba álltam egy szempillantás alatt. (Még ma is bármikor tornasorba tudok állni úgy, hogy közben féltem a...) A mi osztályunk 1,2 másodperc alatt állt tornasorba, és a legjobbak hat másodperc alatt futották

• FARKAS ILONA JANKA, 9. OSZTÁLYOS

• Rácgica erőseket rúgott, mint egy futballista, úgyhogy mindenki igyekezett azért úgy csinálni. Rácgica futballista szeretett volna lenni, de aztán nem lett futballista, ehelyett dühös tornatanár lett

Rácgicánk volt. (Második fejezet: A testnevelő tanár meghatározása). Rácgica, ha olyan napja volt (általában olyan napja volt), seggbe rúgott bárkit, ha nem úgy csinálta a tornagyakorlatot. Rácgica a régi iskolában tanulta a szakmát: könyvet nemigen látott. „Megint nem úgy csinálod, ahogy mutattam, te gyalázatos! Én p...n rúglak, ha nem csinálod úgy!” (Kilencedik fejezet: Hogyan rúgjuk p...n a gyalázatos, ha nem csinálja úgy). Rácgica erőseket rúgott, mint egy futballista, úgyhogy mindenki igyekezett azért úgy csinálni. Rácgica futballista szeretett volna lenni, de aztán nem lett futballista, ehelyett dühös tornatanár lett, akinek az volt az egyetlen életcélja, hogy mi úgy csináljuk. (Tizenkilencedik fejezet: Hogyan legyünk pedagógusok, ha nem jött össze semmi egyéb).

Tornasorba állni mi még nem tankönyvből tanultunk. (Negyedik fejezet: Hogyan álljunk tornasorba, ha nincsen hozzá tankönyvünk). Mi Rácgicától tanultunk tornasorba állni, akinek volt egy ösztönző módszere. Azt az alamszít, aki utolsóként találta meg a helyét a tornasorban... ne mondjam, hogy mi következett. Vagy, teszem azt, ha valaki nem vágta ki elég peckesen a gyertyát, ne mondjam, hogy mi következett. Ha valaki nem tudta elégszer (úgy) kihúzni

a százat. Mell- és hátúszásban is elég jók voltunk, csak úgy a salakpályán, hiszen a mi iskolánknak medencéje nem volt, különben meg: vízben úszni – úgy könnyű.

Ha meghallottuk a vezényszót, kapásból lementünk hídba. (Harminckettedik fejezet: Hogyan menjünk le kapásból hídba) Ha Rácgica csak intett egyet hanyagul az ujjával, mi legyőztünk egy NB I-es kosárlabdacsapatot. Amikor úgy ránkolt a homlokát, világ bajnokok lettünk sífutásban. Az alföldön. Nyáron. Egyszer szerveztek nekünk egy hegymászótúrát a Himalájába (K2–Csomolungma–Kancsendzönga–Makalu), de aztán elmaradt, mert mire a busz elindult volna, mi már vissza is értünk.

Szóval Rácgica könyv nélkül oktatta a tornát. Így utólag azért örülök, hogy nem volt neki tankönyv, mert egy ingerült pillanatában még azt is hozzánk vágta volna, mielőtt... ne mondjam, hogy mi következett. Annak viszont már nem örülök, hogy nincs ott minden politikus mögött egy-egy Rácgica. Jól jönne pedig, amikor nem csinálják úgy.

VARGA LÁSZLÓ EDGÁR

A 21. századi képnyelv tanítása rajzórán

A Magyar Tudományos Akadémia és az Eötvös Loránd Tudományegyetem vizuáliskultúra-szaktanácsadói kutatócsoportja Moholy-Nagy vizuális modulok – a 21. századi képnyelvének tanítása című tantervi innovációs projektet dolgozott ki, amelyek célja egy törzsanyagot kiegészítő moduláris tanterv kidolgozása általános iskolás diákok részére. A fejlesztő programok kipróbálása során a két-négy tanévre szóló tantervi egységet négy tanéves, felmenő rendszerű iskolakísérletekben kontrollcsoportos képességmérésekkel fogják kiértékelni és az eredmények alapján fejleszteni. A korszerű vizuális nevelésnek számolnia kell az új képkorszak jelenségeivel, kihívásaival, lehetőségeivel is. 21. századi környezetünkre jellemző a multimédiás információk túlsúlya – a szót felváltotta a kép mint elsődleges ismeretterjesztő eszköz. A kor digitális környezetben létező emberek számára kiemelt jelentősége van a digitális írástudásnak és kreativitásnak.

A diák mint aktív szemlélő és társszerző

A négy Moholy-Nagy vizuális modul közül a pedagógusok kiválaszthatják annak a pedagógiai programját, ami legközelebb állt hozzájuk. A modul, mely a nemzeti alaptanterv fejlesztési céljainak megfelel, új tananyagot kínál: 1. Vizuális kommunikáció 2. Vizuális média 3. Környezetkultúra 4. Kortárs képzőművészet. Innovatív tartalmánál fogva figyelembe veszi a környezeti, gazdasági, szociális változásokat, melyekre új megoldási módszereket próbál találni, és célul tűzi ki a vizuális neveléssel kapcsolatba hozható gyakorlatokat, az információs és kommunikációs technológiák (IKT) alkalmazásával kapcsolatos újításokat. Mivel a hagyományos és digitális képalkotás egyenrangú szerepet kap a programban, a feladatok megfogalmazásánál arányosan szerepelnek. A célok alapjául már folyamatban lévő programot bocsátottak rendelkezésünkre, amelynek alapján minden követő pedagógus lehetőséget kapott, hogy kidolgozza saját tanítási-tanulási programját a kísérleti osztályok számára. Olyan háttériródmát bocsátottak rendelkezésünkre, ami segített a modulhoz illeszkedő saját programunk

elkészítésében. A módszerek lényege, hogy a diákok megismerkedtek az új és hagyományos módszerekkel egyaránt, és közelebb kerültek a műalkotásokhoz akár aktív szemlélőként, akár társszerzőként.

A vizuális képességek értékelése

A feladatok, tesztek segítségével olyan lehetőséget kaptunk kézhez, amely által nyomon követhetjük tanítványaink kreativitását, térszemléletét, valamint más vizuális és kognitív képességek fejlődését. A modul segített egy saját kutatási terv összeállításában, mivel olyan vizuális képességmérő eszközöket kaptunk kézhez, amelyek igazodnak a kiválasztott kísérleti osztályok korcsoportjához. Egy másik mérési-értékelési eszköz a kreatív-gondolkodás-teszt papíralapú feladatokkal. A teszt szerzői K. Urban és Hans G. Jellen, a magyar adaptációt Gyebnár Viktória, Kárpáti Andrea készítette. A tanulók egy befejezetlen rajzot kaptak, amit tetszésük szerint folytathattak. A tesztlapok kitöltési ideje 15 perc volt, két típusú tesztfeladatot töltöttek ki az adott időszakban, tetszésük szerint folytatva a megkezdett rajzot. A grafitceruzán kívül színes ceruzát vagy más íróeszközt használhattak. Az MTA ELTE vizuáliskultúra-szaktanácsadói kutatócsoport SZTE oktatásméleti kutatócsoport segítségével nyújt a követő pedagógusoknak saját kutatási terv összeállításában.

Saját tanítási-tanulási program

A megadott modul alapján a csatolt séma szerint elkészült saját tanítási-tanulási programmal csatlakoztunk a projekthez mint partneriskola. A kidol-

gozott modul tartalmi között megjelennek korunk aktuális kérdései, tendenciái: a szociális érzékenység fejlesztése, a társadalmi felelősségvállalás, felmerülnek a nemekkel kapcsolatos kérdések, problémák; eligazodás az új információs környezetben, a képek özőnében. A modulban az érzékeléstől és befogadástól a képüzenetek létrehozásáig és megosztásáig terjedő folyamat minden mozzanatára találhatók feladatok. Nagyon fontos szerepet kapnak a modulban a műalkotások, ezek képezik a program műveltséganyagának törzsét. Mivel a 9–12 évesekre jellemző, hogy erősen megnő a realista ábrázolásra való igény, a technikák és a konvenciók megismerésének igénye, ezért fontos szerepet kapnak a modulban a műalkotások. A modern kori művészet műsájának kiemelt szerep jut, olyan feladatokat kapnak ebben a témában, mint például Paul Klee vagy Juan Miró munkáinak rekonstruálása, egy felvázolt kép folytatása, színekkel való kiegészítése, közös pannó készítése Klee vagy Miró megadott festménye alapján, valamint egy festmény térbeli átírása. A megadott témakörök és fejlesztési módszerek szabad kezét biztosítottak a csatlakozó pedagógusok számára, hogy saját ötleteiket felhasználhassák. A modellek tartalma megfelel korunk követelményeinek a vizuális nevelés terén, azaz az alkotás, a befogadás folyamata a mű és a társadalom változó viszonyrendszerében jelenik meg.

**BAKI-SZMALER
GYÖRGYI**
nagyváradi
rajzpedagógus

Érdekességek az amerikai oktatási rendszerről: lehetőségek és korlátok

Az amerikai diákok is világmegváltó gondolatokkal és tervekkel iratkoznak be az egyetemre, ahonnan évek múlva egy jó élet reményében nagy adóssággal távoznak, és már nem a világot akarják megváltani, hanem minél előbb egy minél jobban jövedelmezőbb állást találni. Arról, hogy milyen Amerikában diáknak lenni, hogyan működik az oktatási rendszer, Spielmann Andrásal beszélgettünk, a New York-i Egyetem fogorvosi karának dékánjával.

Az iskolát hatévesen kezdik az amerikai gyerekek, de azt megelőzően felkészítő osztályba járnak, amit már három-négy évesen elkezdhetnek, ha a szülők úgy gondolják, hogy jó, ha a gyereküket minél jobban felkészítik. Ez tehetségtől, képességektől is függ, de nem kötelező. Amerikában is 12 évet járnak iskolába, azt követheti egy kétéves college, vagyis egy műszaki iskola vagy egy újabb négyéves ciklus, főiskola, amely végén olyan oklevelet kapnak a hallgatók, amellyel már elhelyezkedhetnek a munkaerőpiacon. Aki a négyéves főiskolára még ráhúz két évet, körülbelül mérnöki képesítéssel egyenlő oklevelet kap, de aki orvos, vagy fogorvos szeretne lenni, annak a négyéves alapképzést követően még négy évet kell tanulnia az egyetemen, aki ügyvédnek készül, annak hármat.

Állami iskola és magániskola

Az általános iskolai vagy a gimnáziumi tanárok Amerikában sem örvendenek sokkal nagyobb megbecsülésnek, mint mondjuk Európában, ennek ellenére mégis sokan vállalják a tanári pályát, akik elhivatottságból, az alacsony bérezés dacára is, szívvel-lélekkel tanítják a diákokat. Az állami iskolákban ingyen tanulhatnak a diákok. Ezeknek az iskoláknak a költségeit az adott város vagy körzet önkormányzata fizeti a befolyt házaadók. Azért magas sok helyen a házaadó, mert azok feléből iskolákat működtetnek, és ezért nem is lehet bárhová beíratni a gyereket. Az adott körzet iskolája gondoskodik ar-

ról, hogy a saját iskolabusszal hozza-vigye diákjait a lakhelye és a tanintézmény között. Sok mindent megkap a gyerek az állami iskolában is, ráadásul az mindenki számára elérhető.

• Spielmann András, a New York-i Egyetem fogorvosi karának dékánja

A magániskolák évi tandíja 30 ezer dollár körüli, ezek általában elit iskolák, és úgy képzelhetők el, mint a *Holt költők társasága* című filmben,

„Az egyetemen, ami általában négyéves, szintén lehet ösztöndíjra pályázni, de a diákok nagytöbbsége állami kölcsönt vesz fel, hogy tanulhasson.”

bentlakásosak, a tanulók egyenruhát viselnek – magyarázza Spielmann András. Természetesen itt is tanulnak

ösztöndíjasok, de azoknak nagyon kivételeseknek kell lenniük. Az ösztöndíjra pályázni kell, azt vagy az iskola, vagy egy egykori diák biztosítja, és nem kell visszafizetni. Ez lehet érdem-

alapú, ami azt jelenti, hogy nagyon nagyon jó tanulmányi előmenetelű a tanuló, vagy átlagon felüli, kimagaslóan tehetséges valamelyik területen, esetleg egyszerre több ágazatban is, például a matematikában vagy az irodalomban, sportban, képzőművészetben.

Az egyetemen, ami általában négyéves, szintén lehet ösztöndíjra pályázni, de a diákok nagytöbbsége állami kölcsönt vesz fel, hogy tanulhasson. Ez azt jelenti, hogy kétszázalékos kamattal jutnak hozzá ahhoz az összeghez, amiből tanulmányaikat fedezik, és 15-20 év alatt kell visszafizetniük. A diákoknak a kilencvenkilenc százaléka kölcsönt igényel. Az államnak van egy saját bankja, és az adja a kedvezményezett hitelt, de felvehetik

a szükséges összeget más pénzintézménytől is. A külföldi állampolgárságú hallgatók például nem jogosultak az állami kölcsönre, nekik más pénzügyi forrást kell keresniük. Ebben segítenek azok a pénzügyi tanácsadó irodák, amelyek erre szakosodtak. Az állami egyetemek természetesen olcsóbbak, kevesebb a tandíj, mint a magánegyetemen, de csak azoknak, akik az adott államban laknak. Például New Yorkban a SUNNY New York vagy a SUNNY Buffalo egyetemekre azok iratkozhatnak, akik azokban az államokban élnek. De aki más államból jelentkezik, az nem jogosult a kedvezményekre.

A magánegyetemek saját maguk szabják meg az áraikat. Például a fogorvosi egyetemen New Yorkban évi 100 ezer dollár a tandíj – magyarázta Spielmann András dékán. Négy év után a végzős hallgatók 400 ezer

„Aki jogász szeretne lenni, a négyéves egyetem után még három év tanulás vár rá, majd egy nagyon nehéz jogi vizsga, amely államonként mást-mást jelent. Aki például Washingtonban végzett, csak Washington államban vállalhat önálló munkát.”

dolláros kölcsönrel veszik át a diplomájukat. A négyéves egyetem után amennyiben szakosodni kívánnak, tovább képezhetik magukat például a szájszabáson, ahol szakorvosi diplomát szereznek, vagy akár azzal párhuzamosan mesterizhetnek, vagy megszereshetik a nagydoktorit is, amellyel egyetemi karriert építhetnek.

Az Amerikai Egyesült Államok ötven államából két államban (New Yorkban és Delaware-ben) kötelező a „cselédkönyvezés”, vagyis a rezidencia. A többi engedi, hogy a szakvizsga után azonnal fogorvosként dolgozhasanak.

Az orvosi végzősök számára másak a lehetőségek. Addig nem kaphat engedélyt, hogy saját praxist nyisson,

amíg nem végzi el a szakonként más-más időtartamú rezidenciát. Például az általános orvosok számára három év kötelező, a gyermekorvosnak négy, a plasztikai sebésznek öt, a szív-ér rendszeri specialistának öt-hat év. Önálló munkaengedélyt csak ezt követően kaphatnak. A szakosodás ideje alatt kórházban dolgozhatnak fix fizetésért.

Aki jogász szeretne lenni, a négyéves egyetem után még három év tanulás vár rá, majd egy nagyon nehéz jogi vizsga, amely államonként mást-mást jelent. Aki például Washingtonban végzett, csak Washington államban vállalhat önálló munkát – ez is a velejárója, hogy a vizsga után csak abban az államban dolgozhat valaki ügyvédként, jogtanácsosként, amelyik államban vizsgázott. Ha más államban akar dolgozni, akkor egy jogi irodában dolgozhat valakinek a cégénél alkalmazottként.

Az iskola elvégzése után ha valaki még egy kétéves tanfolyamot is elvégez, már lehet helyettesítő tanár, de ha elvégzi a négy év egyetemet, már taníthat teljes jogú tanárként. Természetesen aki mesterizik, doktorál, azt jobban is fizetik. Ezek általában szakszervezeti állások, aminek az is az előnye, hogy ha már valakit véglegesítettek, nem veszítheti el az állását, nem lehet kirúgni még a rossz tanárt sem. De többnyire lelkesek, szeretik a munkájukat annak ellenére is, hogy rettentően meg vannak terhelve az adminisztratív munkával. „A mi gyerekünk, Robert nyolcadikig állami iskolába járt, utána egy helyi speciális iskolába felvételizett. Ezt az iskolát az állam és a helyi vállalkozók működtetik közösen, és egy-két diákot vesznek fel csak egy-egy iskolából. Nagyon nehéz bejutni, csak a nagyon tehetségeseknek sikerül. Itt minden gyereknek saját számológépe volt az iskolában, illetve otthon is, a tanárok valamennyien egyetemről jártak ide tanítani, és nagyon odafigyeltek a tanítványaikra, illetve a helyi cégek is jelentős összegeket fektettek be. Elitképzőnek számít az ilyen iskola, ahonnan kivétel nélkül mind egyetemen folytatják tanulmányaikat a végzősök, és többségük jelentős szakmai karriert fut be” – magyarázta a New York-i egyetemi professzor.

Megváltani a világot és jól élni

Amikor a fiatalok bekerülnek az egyetemre, valamennyien szeretnék meg-

váltani a világot – magyarázta Spielmann András. Mire végeznek, már lemondanak erről, inkább jól jövedelmező állásra vágnak. Azonnali eredménye a fogorvosi diplomának van, jól kereshet vele a fiatal, illetve van „művészi” oldala is, mert kreativitást is igényel, illetve azonnal látható az eredménye.

A New York-i Egyetem fogorvosi karára a 380 helyre évente ötezer diák felvételizik, ezek közül 1200-zal készítenek interjút egy elővizsgát követően, utána jön a felvételi, és itt választják ki a legjobb 380-at. Az országos eredmények ismeretében a 20-25 százalékát teszi ki a legjobbaknak. Az osztályozás 2 és 4 között van, a 2-es osztályzat bukást jelent, a 4-es a legmagasabbat. Az átlagos osztályzat ezen a karon 3,54. „Okosak, ügyesek, tehetségesek és ak-

„Az iskola elvégzése után ha valaki még egy kétéves tanfolyamot is elvégez, már lehet helyettesítő tanár, de ha elvégzi a négy év egyetemet, már taníthat teljes jogú tanárként.”

tívak, egyszóval jó diákok, akik a mi egyetemünkre járnak. 55 országból jönnek, és összesen 40 nyelvet beszélnek” – magyarázza a dékán.

Ezen a karon szájhigiénát is tanítanak, ami kétéves program, illetve hat szakorvosi szakmában nyújtanak képesítést. Van egy általános fogorvosi program, amely egyéves, de azzal Amerikában nem lehet még munkát vállalni, de például Pakisztánban már igen, ott elfogadják. Az amerikai fogorvosoknak a nyolc százaléka a New York-i Egyetemen végez. Azoknak a száma nagyon kevés, akik nem fejezik be az egyetemet, általában egy százalékos a lemorzsolódás a fogorvosin, ami elenyésző a jogi egyetemhez képest, ahol 10-11 százalékuk hagyja abba a tanulmányait. Rendszerint ez első évben történik ez meg, de volt arra is példa, hogy a 4. évben.

ANTAL ERIKA

Harmincöt hétből áll a 2017–2018-as tanév

Szeptember 11-én, hétfőn kezdődik a 2017–2018-as tanév, amely összesen 167 tanítási naphból, azaz 35 hétből áll. A Pavel Năstase korábbi oktatási miniszter által jóváhagyott rendelet értelmében az első félév szeptember 11-én kezdődik, és 2018. február 2-áig tart. A február 12-én kezdődő második szemeszter június 15-én ér véget. A téli vakáció december 23. és 2018. január 14. között lesz, míg február 3–11. között félév közötti szünetre mennek a diákok. A március 31. és április 10. között tartandó tavaszi szünet után a nyáriig már nem vakációzhatnak, utóbbi június 16-án kezdődik, és szeptember 9-ig tart. Az óvodások és elemisták ellenben ősszel egy újabb szünetidővel gazdagodnak: halottak napja környékén, október 28. és november 5. között nem kell óvodába, iskolába menniük. Bár ősszel nem vakációzhatnak, hamarabb fejezik be a tanítást a középiskolát végzők, akik 2018. május 25-én megkapják a szünetidőt, míg a nyolcadikosok kicsivel később, június 8-án fejezik be a tanévet. Az Iskola másként programot ebben a tanévben is megtartják öt tanítási napon keresztül, és az iskolák maguk dönthetik el, hogy mikor szervezik meg a minisztérium által javasolt, 2017. október 2. és 2018. május 31. közötti időszakban. A minisztériumi döntés értelmében a hivatalos ünnepnapokon nem lesz tanítás, de a tanintézetek és tanfelügyelőségek október 5-én, az oktatás világnapján, illetve június 5-én, a tanítók napján is külön programokat szervezhetnek.

Elkezdődik az oktatási törvény módosítási folyamata

Már idén szeptemberben elkezdene dolgozni az oktatási törvény módosításán, bár az új jogszabálytervezet csak egy év múlva, 2018 szeptemberében kerül majd a parlament elé, jelentette be Liviu Pop oktatási miniszter. „Biztosíthatom önöket, hogy szeptember 1-jétől részesei lehetnek az oktatási törvény módosítási folyamatának, ahogyan azt a kormányprogramban is ígértük” – idézte a tárca vezetőjét az Agerpres hírügynökség. A miniszter elmondta: a tervezetet széleskörű konzultációt követően jövő szeptemberben fogják véglegesíteni. Ezzel egy időben Cseke Attila, az RMDSZ szenátusi frakciójának vezetője bejelentette, hogy

a szövetség kiemelten fogja kezelni azt az oktatási törvényt módosító javaslat-csomagot, amelyet Klaus Johannis államelnök visszaküldött a nyár folyamán a parlamentnek, és amely tartalmazza a megkülönböztetett képességi vizsgára és érettségire vonatkozó jogszabály-módosítást is. A parlament június végén szavazta meg, hogy a román nyelv és irodalom tantárgyat a nemzeti kisebbségekhez tartozó diákok nemcsak speciális tanterv alapján tanulják, hanem a nyolcadik osztály végi képességvizsgán és az érettségén az eltérő tantervnek megfelelő, megkülönböztetett vizsgatételsort is kapnak. Johannis nem a differenciált vizsgatételek, hanem egyéb okok miatt küldte vissza a tervezetet a parlamentnek. Cseke Attila hangsúlyozta, hogy ebben a kérdésben a szenátus a döntéshozó ház. Az RMDSZ frakcióvezetői szerint a két frakció az oktatási törvény mellett a kisebbségi jogok bővítését és az emberek mindennapos gondjaira megoldást nyújtó törvénytervezetek elfogadását tűzte ki célul a parlament őszi ülészakára.

Szakma és politikum összefogását javasolják az oktatás gondjaira

Össze kell fognia a szakmának és a politikumnak a magyar nyelvű oktatás gondjainak megoldása, egy versenyképes, a kor követelményeinek megfelelő iskola-rendszer kialakítása érdekében – hívta fel a figyelmet Burus-Siklódi Botond, a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének (RMPSZ) elnöke a III. székely kongresszuson. Újságírói értesülések szerint az oktatási szakember előadásában a székelyföldi magyar nyelvű iskolahálózatról és annak állapotáról, az oktatás terén kibontakozott válságról és fejlesztési elképzelésekről is beszélt. Elmondta, a rendelkezésre álló adatok szerint a romániai magyar nyelvű oktatásban az óvodától a középiskoláig 155–162 ezer gyerek tanul. Ebből mintegy 96 810, azaz a diákok közel kétharmada Székelyföldön van, 19 850 óvodás, 57 018 általános iskolás, 16 003 középiskolás és 39 39 szakiskolás. Az arányok Kovászna, Hargita és Maros megyére lebontva is hasonlóak, és a szakember szerint azt jelzik, hogy módosítások hiányában már középtávon súlyos szakemberhiánnyal kell számolni. Ami a jogi személyiséggel rendelkező és hozzájuk rendelt tanintézetek számát illeti, Kovászna megyében 77 önálló egy-

séghez 234-et rendeltek hozzá, Hargita megyében 133-hoz 248-at, Maros megyében 99-hez 320-at, sorolta az adatokat az RMPSZ elnöke. Véleménye szerint az összevonások által létrejött iskolaközpontokhoz túl sok intézmény tartozik, ami megkérdőjelezi a hatékonyságukat. Ráadásul Maros megyében a magyar iskolák duplán hátrányos helyzetben vannak, mivel sok esetben az iskolaközpontok román nyelvűek, és az igazgató is román anyanyelvű, emiatt képtelen átérezni a magyar nyelvű oktatás sajátos gondjait. Ezen a helyzeten sürgősen változtatni kell, ez azonban a politikum dolga, hangsúlyozta az oktatási szakember, aki szerint a szükséges módosításokat a szakma és politikum csak kéz a kézben tudja végrehajtani.

Új épületszárnnyal bővül a kolozsvári

Új szárnnal bővül a kolozsvári Apáczai Csere János Elméleti Líceumnak helyet adó épület. Az Erdélyi Református Egyházkerület által visszaigényelt és visszacapott ingatlan bővítését, valamint a régi épület felújítását a nyár folyamán kezdték el, és egy szertartás keretében az új szárny alapkövét is elhelyezte Kató Béla erdélyi református püspök és Vörös Alpár iskolaigazgató. Kató Béla beszédében emlékeztetett, hogy száz évvel ezelőtt a református egyetemes konvent felhívást intézett az egyházkerületekhez, hogy alapítsanak új egyházi intézményeket, iskolákat. Rámutatott: a reformáció 500. évfordulóján sem tűzhető ki más feladat, mint az egykori intézmények újbóli birtokbavétele, kijavítása, újjak építése. Vörös Alpár igazgató arra hívta fel a figyelmet, hogy 91 éve ünnepelték utoljára Kolozsváron magyar tanintézet alapkövetelét, amikor kezdték az intézmény elődjének, a református leánygimnáziumnak a építését, melyben azóta több ezer diák sajátította el a tudomány és erkölcs „alapköveit”. Az egyház az iskola alapításakor 250 diák számára tervezte az épületet, amit azóta kintőttek, emiatt éveken keresztül két váltásban folyt az oktatás. A mostani felújítási és bővítési munkálatokkal ezt az áldatlan állapotot szünteti meg az egyház, mutatott rá az igazgató, aki szerint az új épületszárnnyal 8 tantermet, egy dísztermet, könyvtárat, ebédlőt foglal majd magába. Modern oktatási feltételeket biztosít az

elemisták számára, míg a régi ingatlan felújításával hasonló feltételek várják majd a nagyobb diákokat is. Az ünnepségen Kató Béla püspök és Vörös Alpár igazgató egy idő kapszulát is elhelyeztek, amelybe a megújult és kibővített épület látványterve mellé az iskola történetének leírása került.

Két részletben nő majd a pedagógusok bére

Két részletben, összesen 25-30 százalékos nettó béremelésben részesülnek majd jövő évben a tanügyi alkalmazottak, ígérte a kormány a szakszervezeti vezetőkkel tartott mintegy háromórás augusztus végi tárgyaláson. A megbeszélésről, melyen Mihai Tudose kormányfő, az oktatási, a munkaügyi, a pénzügyi és a kutatási miniszter is részt vett Alexandru Cumpănașu, a Románia Korszerűsítéséért Országos Koalíció (CNMR) elnöke számolt be. Kijelentette: a tanügyi alkalmazottak képviselői ígéretet kaptak arra, hogy 2018-ban két részletben, január és március elsején emelik a közoktatásban a nettó béreket, összesen 25 és 30 százalék közötti mértékben. Arról is megállapodás született, hogy a pedagógusok teljes egészében vissza fogják kapni azokat a pénzösszegeket, amelyekért korábban kénytelenek voltak perelni. Erről novemberben fognak részletesen egyeztetni, miután kiderül, hogy mennyi pénz marad az államkasszában a költségvetés-kiegészítés után.

Interjú alapján neveznek ki iskolaigazgatókat

Könnyített feltételekkel, interjú alapján foglalkoztathatók el egy évre a júliusi iskolaigazgatói versenyvizsga nyomán üresen maradt vezetői állások a tanintézetekben. Az oktatási minisztérium közlése szerint a mandátum egy tanévre szól, míg a versenyvizsgán sikeresen részt vett igazgatókat négy évre nevezték ki. Azok a tanítók és tanárok, akik tagjai az országos oktatásmenedzsment-testületnek, augusztus 17-éig írásban jelezhetik a tanfelügyelőségen, hogy megpályázzák az egyéves mandátumot. A legtöbb húszperces interjúra augusztus 21-én és 22-én került sor, a maximális 30-ból pedig legalább 21 pontot kellett elérni. Amennyiben ekkor sem

sikerül mindegyik igazgatói és aligazgatói tisztséget betölteni, a illető iskola tantestületével folytatott konzultáció után a megyei tanfelügyelőségnek kellett kineveznie valakit a tisztségre. Liviu Pop oktatási miniszter arról számolt be, hogy a júliusi versenyvizsgát követően országos szinten 1972 iskolaigazgatói és aligazgatói állást foglaltak el, és 1536 szabad állás maradt.

Nincs tűzvédelmi engedélye az iskolaépületek tíz százalékának

A 26 ezer romániai iskolaépület tíz százalékának nincs tűzvédelmi engedélye, közölte Cătălin Chircă, az Országos Készenléti Felügyelőség (IGSU) szóvivője. Az illetékes az Agerpres hírügynökségnek úgy nyilatkozott: zajlik azoknak az épületeknek a tűzvédelmi felmérése, amelyekben oktatási tevékenység kezdődik. A tűzvédelmi engedéllyel nem rendelkező ingatlanokról a készenléti felügyelőség és a tanfelügyelőségek tájékoztatást küldenek az államelnöki hivatalnak, az oktatási minisztériumnak, a regionális fejlesztési és az európai uniós alapokért felelős tárcának, de a prefektúráknak és megyei önkormányzatoknak is. Elmondta, a tűzbiztonsági engedélyeket a helyi önkormányzatok igénylése alapján bocsátják ki, ezekhez a tűzvédelmi munkálatok elvégzését is igazoló dokumentumokat is kell csatolni, különben nem kaphatják meg a működés szempontjából létfontosságú tűzvédelmi engedélyt. A szóvivő szerint az utóbbi időben jelentősen csökkent az engedélyigénylések száma: míg 2016 októbere és 2017 márciusa között havonta 23 tűzbiztonsági engedélyt állítottak ki, az utóbbi hónapokban átlagosan havi 13-at. Az okmányt valamennyi új vagy felújított épület esetében, az ingatlan használatbavétele előtt kell igényelni.

Külön helyen őrzik a mobiltelefonokat az iskolákban

Külön helyet alakítanak ki a tanintézetekben a mobiltelefonok számára, valamennyi osztályteremben lesz egy erre a célra kialakított hely, ahová a diákok letehetik azokat az órák idejére. Liviu Pop oktatási miniszter erről a szülők országos egyesületének vezetőivel is egyez-

tetett. „Egyetértettünk abban, hogy minden osztályteremben lesz egy erre a célra kialakított hely, ahová a diákok letehetik mobiltelefonjaikat” – mondta a tárcavezető, rámutatva, biztos benne, hogy a tanárok is egyetértenek majd a minimális kiadással járó intézkedéssel. Mint elhangzott, a mobiltelefonokat egy dobozba vagy egy szekrénybe teszik majd be a tanórák idejére.

Napi félóra mozgást írnak elő a délutáni oktatásban

Véglegesítik a délutáni oktatás módszertanát, és az after school program során nagy hangsúlyt fektetnek majd a sportra is: a gyerekeknek naponta legalább 30 percet kell mozogniuk, játszaniuk, számolt be Liviu Pop oktatási miniszter. „Annak ellenére, hogy Romániában öt éve vezették be a délutáni oktatást, mindössze 200 intézménynek sikerült gyakorlatba ültetnie ezt a szülői egyezsületek, civil szervezetek, a helyi önkormányzatok segítségével” – idézte az Agerpres hírügynökség a tárcavezetőt. Ez elmondta, hogy a legfontosabb változás a délutáni oktatási programban, hogy a három óra alatt, amit a gyerek délután az iskolában tölt, legkevesebb 30 percet sportolnia, játszania kell. „Így a délutáni oktatásban részt vevő gyerekek, a heti két tornaóra mellett még fél órát mozghatnak naponta” – indokolta az intézkedést a miniszter.

Zöldséget és gyümölcsöt is kaphatnak az iskolások a tej-kifli mellé

Új program indításáról fogadott el rendeletet augusztusban a kormány, amely támogatja a gyümölcs- és zöldségfogyasztást az iskolákban, míg a tej-kifli programot a következő tanévtől az Európai Unió szabályainak megfelelően egészítik ki. A kormány közleménye szerint az EU 2017–2023-as iskolai programjának két összetevője van: egyrészt támogatja a friss gyümölcs- és/vagy zöldség-, valamint a tejpormentes tej- és tejtermékfogyasztást, másrészt bevezeti a fentiek fogyasztására ösztönző nevelési intézkedéseket. A programot az állami költségvetésből, az áfából visszaosztott összegekből finanszírozzák.

P. M.